IO. DOMINICI
COSCIA I. C.
COMITIS PALATINI,

Et in Almo Neapolitano Gymnasio Iuris Professoris Primarij.

QVATVOR RESPONSA
In causa
EXCELLENTISS.[is] PRINCIPIS CASTILIONIS,
ET ALIORVM DOMINORVM DE AQVINO.

NEAPOLI,
Typis Roberti Molli 1640.

1

DOMINO

FABIO CAPYCIO

GALEOTA

Regalis Patrimonij

In hoc Siciliæ vltra Pharum Regno Catholicæ Maieſtatis Philippi iv. Hiſpaniarum Regis Digniſſimo Præſidi.

IO: DOMINICVS COSCIA

COMES PALATINVS.

T quoniam præcipuè Oraculi Priſci Vates Reſponſa exiſtimare, tibi Iuris Oraculo (Phœbe potius quam Fabie) hæc hodie sācita ſors mea rupit. Quo circa ſi obſcura, fulgore illuſtres; ſi ambigua, conſilio perſoluas; ſi nuda, ingenio punices; & ſi abiecta, maiorum tuorum genere, ac Nobilitate exaltes. Equidē hac tempeſtate nemini ſecundus legali doctrina micas, Pontificis, Cæſariſquè ſancitum profiteris. Paruula quidem certè ſunt, ſed magna voluntatis, atque beneuolentiæ ſigna: Sepè enim minimis rebus, maxima patefiunt, ait Democritus. Vale.

Ad Lectorem.

Tudiosè Lector, si quid in his quatuor Respōsis reperies, quod à palato tuo minus arrideat, aut tuæ expectationi non satisfaciat, cogites nihil mihi, præter opinionem accidisse. vt qui tātillo temporis spatio, quo ista collecta sunt, difficulter potuerim maius quid præstare, nec verò aliorum ipsis sedem, quam quæ digna sunt, arrogare cupiam; ità tamen nisi me coniectura fallit, hæc quæ grata breuitate tractare institui, complexus esse mihi videor, vt etiam illos, qui se arcem iuris prudentiæ tenere sonient, hæc quæ ex alto despiciunt, & apud quos impensa opera forsan inuidia habitura est, iuuare aliqua ex parte possit. Tuum erit Lector, qua beneuolentia, & humanitate hæc à me offeruntur agnoscere, & præstantius quidpiam, si Deus vitam concesserit, progresso temporis expectare. Vale.

SVMMARIVM.

1 *Species facti.*
2 *Matrimonia à metu pœna debent esse libera.*
3 *Pœnalis stipulatio in matrimonio adiecta, iuramento nō confirmatur.*
4 *Magistratus sub vinculo excommunicationis non debent subditos compellere ad matrimonia.*
5 *Actus legitimi non recipiunt diem, neque conditionem.*
6 *Quod ex facto Summi Pontificis dependet, impossibile reputatur.*
7 *Spe lucri non potest aliquis ad matrimonium induci.*
8 *Pœna est priuare aliquem hæreditate acquisita.*
9 *Conditio in legato apposita, vt mulier arbitrio tertij nubat, reijcitur.*
10 *Conditio in institutione adiecta, vt quis cum consobrina nubat, adimplenda est.*
11 *Turpe, et iniustum idem sunt.*
12 *Dictio* vel, *quandoque ponitur pro vt,* idest.
13 *Potest Summus Pontifex dispensare, vt quis filiam fratris in vxorem ducat.*
14 *Filia fratris non est in primo, sed in secundo gradu.*
15 *Primogenitura de omni iure est permissa.*
16 *Non solum in foro fori, sed etiam in foro poli.*
17 *Primogenitura bono publico est introducta.*
18 *Familia per masculos, et non per fœminas conseruatur.*
19 *Non debet dari occasio, vt quis suos labores deploret.*
20 *Potest pater in suis rebus maioratum constituere, relinquendo tamen filijs legitimam.*
21 *Primogenitura non solum in burgensaticis, verum etiam in feudalibus constitui potest.*

22 *Extenditur primò non ſolum in feudis nouis, ſed etiam in hæreditarijs mixtis, ex pacto et prouidentia, et num. 23.*

24 *Extenditur ſecundò, etſi ſint feuda dignitatis.*

25 *Poteſt Princeps mutando antiquam inueſtituram feudi, et in eo primogenituram conſtituere, etiam in prœiudicium vocatorum.*

26 *Per primogenituram authoritate Principis conſtitutam, poteſt pater inferre præiudicium filio in legitima.*

27 *Feudum cum conſenſu Domini alienare poteſt.*

28 *Quæ poſſunt alienari, et in primogenitura conſtitui poſſunt.*

29 *Feudum dicitur acquiſitum filij, et conſanguineis à patre ſub tacita conditione, ſi à patre non fuerit alienatum.*

30 *Quando verba diriguntur ad rem, fideicommiſſum inducitur, et non pęna apponitur.*

31 *Pater relinquendo liberis legitimam de alijs rebus, ad libitum diſponere poteſt.*

32 *Spe lucri, quis induci poteſt ad matrimonium contrahendum.*

33 *Præmiorum exortatione poteſt quis ad bonum inuitari.*

34 *Poteſt quis ad matrimonium contrahendum compelli, ſub pęna lucri ceſſantis à teſtatore, vel à ſtatuto impoſita.*

35 *Aliud eſt metui pęna ad matrimonium inuitari, et aliud ſpe premij allici.*

36 *Conditio, vt filia cum certa perſona nubat, à lege permittitur.*

37 *Hæres non ſolum in foro fori, ſed etiam in foro poli tenetur teſtatoris voluntatem adimplere.*

38 *Epiſcopus poteſt compellere hæredem laicum, vt teſtatoris voluntatem adimpleat.*

In

39 *In conscientia hæres tenetur relicta in minus sollemni testamento adimplere.*

40 *Ex testamento minus sollemni naturalis obligatio oritur.*

41 *Naturalis obligatio in conscientia obligat.*

42 *Explicatur quomodo intelligatur illa propositio,* matrimonia debent esse libera.

43 *Pęna dicitur,quando aliquid proprium abest.*

44 *Explicatur regula* legis actus legitimi, ff.de reg.iur.

45 *Impossibile, aut difficile non dicitur, quod est solitum à Principe concedi.*

46 *Explicatur,quomodo intelligatur spe lucri aliquem non posse induci ad matrimonium contrahendum.*

47 *Pęna non est,quando quis priuatus lucro quæsito, quando pęna imponitur ab eo,qui lucrum reliquit.*

48 *Conditio nubendi arbitrio alterius reijcitur,sed non nubendi cum Titio.*

49 *Et ratio diuersitatis assignatur.*

50 *Tempus enim facit,vt ea,quæ pro salute Reipublicæ antea constituta sunt, postea mutato statu mutentur.*

51 *Multa,et in nouo testamento mutata sunt,quæ in veteri constituta erant.*

ARGVMENTVM.

An conditio institutioni adiecta, vt instituta cum patrueli nubat, adimplenda sit.

Ex dispositione Excellentissimi Principis Castilionis Don Cæsaris de Aquino, tres in præsentiarum dilucidandæ difficultates proponuntur, quarũ prima est, An valuerit Princeps ipse Dominę Corneliæ filię primogeniti onus imponere cum certa persona de familia de Aquino nubendi, & in casu inobediẽtiæ in parte patrimonij in fauorem familiæ prædictæ, & proximiorum fideicommissum perpetuum, seu primogenituram constituere.

Secũda, dum filij D. Io: de Aquino in matrimonio, & in primagenitura sint vocati, & D. Ioannes ipse frater D. Cæsaris etiã vocatus intelligatur.

Tertia est, vtrum Princeps ipse deinde in secundo contractu inito in anno 1632. declarare potuerit, quod in prima transactione inita in anno 1630. intellexit etiam de ipso D. Ioanne, tàm in

ma-

matrimonio, quàm in fideicommisso, cum prælatione, vt etiam proprijs filijs præponatur.

Articulus Primus.

Irca primã dubitationem, erit p̃supponẽdum, Principem ipsum Cæsarem Dominã Corneliã filiam hæredem instituisse, & conditionem institutioni apposuisse, vt matrimonium cum Don Ioan. de Aquino testatoris fratre, vel cum alijs in transactione inter ipsum Principem, & fratres inita, de iure teneat, ità vt non cõtrahendo matrimonium secundùm paternam volũtatem, ducatos tercentum millia soluere habeat, secundum ea, quæ in transactione ordinata sunt, & pro dubitandi ratione dicendum videbatur, onus prædictum appositum non tenere, & liberè licere Dom. Corneliæ, cui vult nubere absq; metu amissionis quantitatis prædictę.

2 Primò, matrimonia debent esse libera, & metu pœnæ quis ad ea contrahenda induci nõ debet, *cap. gemma, de sponsa. l. Titia*, vbi magistraliter *Ias. num. 5. et 6. ff. de verb. oblig. l. 2. C. de inutil. stip.* concordãtes adducit *Sanch. de matr. lib. 1. disp. 30.*

3 Imò, & quod magis est, pœnalẽ stipulationem in matrimonio adiectã, iuramento non confirmari, docet *Bart. in d. l. Titia*, quẽ sequitur *Couarr. in rubr. de testam. in 2. par. num. 10.*

Hinc

4 Hinc per *Sacr. Concil. Trid. sess. 24. de reform. matrimonij, c. 9.* sub excõmunicationis vinculo ipso facto incurrẽdo precipitur, nè quis quouis modo, directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscunq; alios cogat, quominus liberè matrimonium contrahant. Sed in casu, de quo agitur, Domina Cornelia metu hæreditatis amittendæ matrimonium cõtrahere cogeretur. Igitur,

Secundò, matrimoniũ est actus legitimus, igitur
5 diem, vel conditionem non recipit, *l. actus legitimi, ff. de regul. iur. in 6.*

Tertiò, personæ, inter quas Cæsar Princeps filiæ mandauit, vt matrimonium contraheret, validè de iure matrimonium cõtrahere nõ possunt, *cap. non debet, de*
6 *consang. et affinit.* sed Sũmi Pontificis dispensatio necessaria est, quod impossibile reputatur, *l. apud Iulianum, §. constat, ff. de leg. 1. l. cõtinuus, §. cum quid, ff de verb. oblig* igitur tãquam impossibilis conditio, Dominam Corneliam non obligat, sed ab ea excusatur, quoniam ad impossibile nemo obligatur, vulgatis iuribus.

Quartò, suffragatur *tex. in l. si stipulatus fuero, §. si tibi nupsero*, vbi *Bart. ff. de verb. oblig.* vbi apertè legitur, spe lucri non posse aliquem ad contrahendum matrimonium induci; conditio enim hæc impossibilis est, & à iure reprobata; assumptũ hoc ex illo textu desumunt cõmuniter Canonistæ in *d. cap. gemma*, nimirum *Ant. de Butr. ibi num. 7. Abb. et Anchar. num. 8. Preposit. num. 7. Couar. de sponsal. par. 2. cap. 3. §. 3. nu. 1. Brunell. de sponsal. concl. 16. num. 50.* igitur,

8 Quintò, priuatio hære-

re-

reditatis iam quæſitæ, tàm inter liberos, quàm inter extraneos pœna eſt, ſicut omnis alia amiſſio lucri iam quæſiti, *l. 2. §. meritò, ff. nè quid in loco publico, gloſ. in l. 1. §. ſi quis propter, ver. per in integrũ, ff. de itin. actuquè priua. Iaſ. in l. reprehendẽda, C. de inſt. et ſubſt. Alex et Ripa in l. 2. ff. de damn. infect.* Igitur hæreditas Dominæ Corneliæ acquiſita, per cõditionem in tranſactione appoſita, in totum vel in parte auferri nõ potuit.

9 Sextò, ſtringit *tex. in l. cum tale, §. ſi arbitratu, ff. de cond. et demonſtr. et in l. turpia, ff. de legat. 1.* vbi conditio in legato appoſita, vt mulier arbitrio tertij nubat, reijcitur, quoniam matrimonij impeditiua eſt, matrimonium enim ad cohabitandum inſtitutum fuit, & coniunctionem ſignificat; igitur cõditio ipſa repugnat, cum ea pendente, effectum propriũ non conſequitur; ſed talis eſt pœna in matrimonio, de quo agitur appoſita, igitur.

Vltimò, hãc partem ſequi videntur *Reg. Loſfred. in conſ. 16. et Ludou. Morot. in conſ. 97.*

Contrariã verò partem veram eſſe puto, nimirum onus à Principe Cæſare appoſitum tenere, ità vt Domina Cornelia cum alio cõtrahendo, lucrum duc. tercentum millia amittat, & Dominis de Aquino applicãdum veniat.

Adducitur primò *tex. in l. 2. C. de inſt. et ſubſt.*

10 præſupponitur ibi, matrem filiam ſuam heredem feciſſe, ſi cõſobrino ſuo, ideſt cum filio ſororis matrimonium cõtraxerit, & hoc probabili conſilio, inquit *tex.* matrẽ iungere voluiſſe filiam conſobrino,

no, & probabile consilium in eo *tex.* in alio non versatur, nisi vt bona inter consanguineos conseruentur, vt nonnulli in ea lege obseruarunt, inquit *tex.* quod si conditioni nõ paruerit filia, hæreditatem amittit, & substitutus admittitur.

Neq; in illo *tex.* prodest filiæ institutæ illa excusatio, quæ ibi ab ea proponebatur, nimirũ honestè nubere nõ posse consanguineo suo, quoniam turpes essent nuptiæ; nam, vt inquit ibi Imperator, nubere potest; si hoc est, quid clariùs ad decisionem difficultatis propositæ? siquidem Domina Cornelia præuia dispẽsatione Sũmi Pontificis, pro vt Princeps Cæsar mãdauit, consobrino suo honestè nubere potest.

1 Hinc dixit *glos. in d. l.* 2. est enim iure fori licitum, non autem iure poli; sed interueniente dispensatione Summi Pontificis in foro poli, tale matrimonium licitum est, vt inferius dicemus, igitur

Assumptum hac consideratione probari potest, turpe, & iniustum

11 idem sunt, nimirũ tantum est dicere turpe, quantum iniustum, vt legitur in *tit. ff. de cõdit. ob turpem causam, vel iniustã*, vt obseruauit ibi

12 *glos. in rubr.* sicquè illa dictio, *vel*, exponitur, *idest*, non est enim nouum in iure, dictionem *vel*, exponi pro *idest*, vt in *tit. ff. si ager vectig. vel emphyt. pet.* & in pandectis Florentinis legitur,

1 *si ager vectigalis, idest emphyteuticarius petatur, et in l. sciẽdum, ff. qui satisd. cogãntur*, ibi, possessor dicitur esse, qui agrum vectigalẽ, vel emphyteuticarium possidet, & ibi in pandectis Florẽtinis legitur, *possessor est, qui*

qui agrum vectigalem, idest emphytheoticarium possidet, vt eruditè obseruauit *Io. Borcolten. de acquir. possess. in proem. num.* 1.

Et licere Sũmo Pontifici in casu proposito dispensare, vt Princeps Feroliti cum Domina Cornelia matrimoniũ contrahere valeat, non non est dubitandum, vt
13 præter cæteros nouissimè affirmat *Bonac. de imped. matrim. q. 3. punct.* 5. §. 1. *n.* 13. ità loquens; *Ex dictis sequitur primò, validum esse matrimoniũ contrahendum cum dispẽsatione Summi Pontificis inter patruum, seu auunculum cum filia fratris, vel sororis; non enim isti*
14 *sunt consanguinei in primo gradu, sed in secundo, in quo gradu matrimoniũ est validum iure naturæ, ità Sot. dist.* 40. *q.* 1. *ar.* 4. *Pater Ledesma loc. cit. Emanuel Sà in verb. impedimentum matrimonij, num.* 4. *Sanch. et Filiuc. locis citatis*. Hæc Bonacina.

Et experiẽtia docet, nam in diem videmus Summum Pontificem nõ solum inter magnos Principes, sed indifferẽter inter omnes personas dispensationes ipsas cõcedere; & præsertim hoc euenit in personam fratris mei Ioannis Mariæ Cosciæ Comitis Palatini, qui in anno 1627. mediante dispensatione Summi Pontificis filiam fratris in vxorem duxit.

Augetur consideratio; Princeps Cæsar non solum Principẽ Feroliti in tali matrimonio contrahendo vocauit, sed in defectum ipsius, alios de familia de Aquino vltra quartum gradum, cum quibus licitè, & absque alia dispẽsatione, posse Dominã Corneliã matrimoniũ contrahere.

Ad decisionem igitur *dictæ legis secundæ* redeundo, dum constat ex traditis, honestè Dominam Corneliam cõtrahere posse cũ patruo, non contrahendo, lucrum amittit.

Secundò nullum dubium est, licuisse Principi Castilionis primogenituram in contractu transactionis in anno 1630. inita inter ipsos fratres, & cum assensu
15 Regio erigere, quoniã ipsa de omni iure approbata est. Primo de iure diuino, vt *Gen. cap. 44. et 4. Reg. cap. 1.* concordantes adducit *Beltrand. in cons. 1. num. 10. volum. 1. in 2. par. Oldrad. cons. 94. num. 16.* Secũdò de iure canonico, *cap. licet, de voto*, tertiò de iure ciuili, *cap. Imperialem, §. præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Feder.* quartò, de iure consuetudinario, vt experientia docet, probat *Beltrand. vbi sup. Crauett. in cons. 135. nu. 45. Purp. cons. 500. num. 22. Picus cons. 96. nu. 145. Caphal. cons. 174. num. 7.*

16 Vltimò, non solum in foro fori, sed etiam in foro poli permittitur, *Sot. de iust. & iur. lib. 4. q. 5. art. 1. ad 2. Couar. lib. 3. var. resol. cap. 5. n. 5. & in 4. Decret. par. 2. cap. 8. §. 6. num. 5.* nouissimè *Valent. in tract. differen. inter vtrumque for. in verb. maioratus, differ. 1.*
17 *num. 2.* Ratio est, quoniam bono publico introducta est primogenitura, nam ideò maioratus instituitur, vt familia cõseruetur, & nobilitas maiorum splendeat, *Tiraq. de primog. q. 71. num. 2. Caphal. in cõs. 694. num. 12. Rota decis. 128. num. 2. par. 2. Marta in voto 71. num. 4. Soc. Dec. Paris.* & alij, quos adducit, & sequitur *Guillen Aceru. in l. 12. Taur. num. 51.* de cuius

pri-

primæ genituræ vtilitate politicè agit *Bim. in cons. 193. num. 51. vol. 2.* qua ratione concludũt omnes paulò ante allegati, fauorabilem esse, præsertim *Mieres de maioratu par. 1. q. 15. n. 9. in prima impress.* & præsertim maioratus insti-
18 tuitur, vt inter masculos de familia cõseruetur; & ad fœminas non transeat, pro vt est in primogenitura, de qua agitur; fœmina enim est caput, & finis familiæ, *gl. l. pronunciatio, §. fin. ff de verb. signif.* quis. n.
19 patitur, vt substantia Dominorum de Aquino tot laboribus, & sudoribus acquisita, ad extraneos perueniat, & compellantur in futurũ proprios labores deplorare, & cum *Ennio* dicere, *O Domus antiqua, heu quàm dispari dominaris Domino;* & cum [illegible]
[illegible]

est ad alienos, domus nostra ad extraneos.

20 Vnde ex hoc primò deducitur, vt liceat patri in rebus suis maioratum constituere tanquam re licita, reseruata tamen legitima filijs suis, *§. 1. auth. de trien. & semiss.* ibi, *reliquum verò iacet in voluntate parentum, Menoch. cons. 158. num. 32. & cons. 401. nu. 10. & cons. 504. num. 1. Decian. cons. 1. num. 158. vol. 3.*

21 Secundò deducitur, vt non solum concedatur erectio primogenituræ in rebus burgensaticis, verum etiam & in feudalibus, *Alex. cons. 12. vol. 5. Caphal. cons. 3. num. 40. et cons. 152. nu. 49. Crauett. in cons. 624. per tot. Natta cons. 501. et 504. num. 14.*

22 Quæ secunda illatio primò ampliatur, vt talis erectio primogen[illegible]
[illegible]

quo in caſu omnes cõſentiunt *Alex.* & alij ſuprà allegati, ſed etiam
23 quando feuda ſunt antiqua, dummodo ſint hæreditaria abſolutè, vel hæreditaria mixta, ex pacto & prouidẽtia, *Menoch. in d.conſ.* 401. *à num.*7. *conſ.*504. *à nu.*5. *Cephal in conſ.*3. *nu.*13. *& conſ.*694. *nu.* 19. *Molina de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *num.*71. *Crauett. in d.conſ.*624. *nu.* 15. *Surd. conſ* 105. *num.*23.

Secundò ampliatur,
24 etſi ſit feudum dignitatis, qualis eſt Comitatus, Marchionatus, & ſimile; nam & in his poteſt creari primogenitura in præiudiciũ aliorum. *Caſtr. in conſ.* 179. *num.*3. *vol.* 1. *Alex. in d. conſ.*12. *num.*4. *volum.*5. *Cephal. in d.conſ.*3. *num.* 23. *& conſ.* 12. *num.* 23. *Ruin. conſ.*2. *vol.* 3. *nu.*4. *Crauet. conſ.*135. *num.*1. *& in d.conſ.* 624. *nu.* 21. *Decian. in conſ.* 16. *num.* 18. *vol.*4. *Burſat. conſ.* 2. & 3. *Tiraq. de primog. q.* 77. *num.*3. *Beret. in conſ.* 56. *nu.*33. *Brun. in conſil. feud.* 105. *num.*2. *Purpur. conſ.*307. *num.* 6. *Intrigl. de feud. cent.*2. *art.*5. *num.* 436. & fortius valet creatio primogenituræ in feudis quando acceſſit Principis aſsẽſus, prout & in primogenitura de qua agitur, *Iaſ. in conſ.* 236. *vol.* 2. *& conſ.* 107. *nu.*13. *vol.*4. *Crauet. d.conſ.* 624. *Dec. in conſ.* 268. *aliàs* 269. *Ruin. vbi ſup. Tiraq. de primog. q.* 79. *Cephal. in conſ.*3. *conſ.* 12. *num.*19. *& conſ.*617. *num.*11. *& conſ.*694. *nu.* 45. *Menoch. conſ.*158. *per totum, maximè num.* 40. *Theſaur. in qq. forenſ. q.* 100. *num.*6.

25 Poteſt enim Princeps mutando antiquam inueſtituram in præiudicium illorum, qui admittũtur, reducere feudum in primogenitura, præſertim cum cauſa, quæ

quæ si non exprimatur, tamen in Principe præsumitur, cũ etiam sine causa hoc facere potest *Ias.in d.cons.236.Cephal.* omninò videndus in *d. cons. 3. num. 23. Soc. Natta, Tiraqu. Bellon.* & alij, quos adducit, & sequitur *Iacob. Beretta cons.100.num. 9.*

26 Assignatur ratio, vbi enim feudum alienari potest, eo in casu super eo primogenitura cõ-

27 stitui potest, etiam in præiudicium in inuestitura comprehẽsorum, *Cephal.in cons. 3.nu.15. & in cons.694. num. 41.* sed feudum consensu

28 Domini alienari potest *Isern.in cap.1. de alienat. feud.pater.* latè *Surd.in cons.105.nu. 13. Caphal. in cons.3.n. 16.* qui alios adducit, *Intrigl.de feud. quæst.50.n. 92.* vbi con-

29 cordantes recenset, & in feudo dicitur ius acquisitum filijs, & alijs consanguineis sub conditione, si pater feudũ non alienauerit, vt probat *Gratian.in decis. 65. num. 1.* & maximè in primogenitura, de qua agitur, quę ex probabili causa fuit introducta, nimirum causa conseruandi agnationem, & familiæ claritatem, & honorem, & successiuè amplianda, & benignè interpretanda, *l. prima, §.penul.ff.de ventr.inspic. l. 2. §. inter diem ff. ad Trebell.*

Tertiò extẽditur, vt per erectionem primogenituræ Principis authoritate factæ, pro vt est in primogenitura, de qua agitur, possit inferri præiudicium filijs etiam in legitima, *Vasq. de success. creat. lib. 3. §. 26.limit. 31.nu.96. Molina de primog.lib. 2. cap. 1.num.9.Surd.de alimen. tit.8.priuil.93. nu. 2.* qui alios adducit.

Igitur ex his omnibus apertè desumitur

quod

quod si Domina Cornelia secundùm patris præceptum matrimonium non contraxerit, quod in ducatis tercẽtum millia maioratus in fauorem Dominorũ de Aquino omninò sit constituendus.

30 Tertiò, alia suffragatur consideratio, quæ venit ad confirmationẽ præcedentis; Princeps enim Cæsar noluit in casu cõtrauentionis pœnam Dominę Corneliæ imponere, sed tantum fideicõmissum, seu primogenituram in fauorem Dominorum de Aquino erigere, quinimò semper verba direxit ad rem, seu ad bona, & hæreditatem, vt in transactione inita in anno 1630 apertè legitur, ibi, *E quanto volendo con effetto, che la sua heredità [illegible] sicome [illegible] per all' [illegible]* milia, li quali habbiano à donarsi, & vadano à beneficio della persona à chi spettaua d'accasarse con detta Signora, secondo la presente dispositione, alla quale esso Signor Principe ex nunc, pro vt ex tunc, vuole che siano donati, e disposti, sicome da mò li dona, e l'assegna à suo beneficio,* Et ibi, *E detti ducati trecento milia habbiano da essere sempre vincolati, & andare à beneficio di primogenito in primogenito della persona, che gli hauerà riceuuti, e così s'intende questo vincolo vt suprà à rispetto dell'altre femine descendenti, che tenessero il luogo di primogenitura in perpetuo di detto Sig. Principe.*

Ex quibus luce meridiana clarius apparet, Principem Cæsarẽ voluisse inducere fideicõmissum, seu primogenituram realem, & perpetuũ [illegible]

pœnam imponere, desumitur ex *Baldo in l. precibus, num.* 49. C. *de impub. & alijs subst.* sequuntur *Iaf.in l.filij familias, §. Diui, in 2.lect. nu.*95.*ff.de leg.*1.*Cephal. in conf.*478 *à nu.*45. *Pater Molina de primog. lib.* 1.*cap.*4. *nu.* 22. *Farinac. decis.*193.*num.*2.*in recentioribus, in* 1.*par.* & *in decis.*164. *num.* 2. *par.*2. *& decis.* 268. *Coccin. dec.* 267. *num.* 18. *Mieres de primogen. q.* 5. *num.* 88. *par.*2.& alij plures,quos adducit,& sequitur nouissimè in proprijs terminis loquens *Ioseph Ramon.in conf.*100.*num.* 374.*& seq.*

Ex his igitur cessant omnia contraria, quæ adducuntur, et adduci possunt contra præsentem primogenituram, nimirum esse pœnam

31 filiæ impositam,quæ libertati matrimonij repugnat;constituere autem primogenituram, non est pœnam imponere, sed fideicommissum inducere, *Molina in d.lib.*1.*cap.*1.*num.*7. *Menoch. in conf.* 1006.*n.* 38.*& conf.*1003.*num.*5. *Fusar.in conf.*175. *num.* 13. & latius *de fideicom. quæst.* 277.*num.*20.*fideicommissa enim,& in contractibus fieri possunt,aliquoties*, vbi communis *DD. schola, C. de donat. quæ sub modo.*

Quartò,dato sine veri præiudicio,non esse fideicommissum rebus hæreditarijs impositũ, sed onus filiæ iniunctũ, adhuc tamen ab ipso Principe Cæsare imponi poterat;pater enim nihil aliud filiæ relinquere tenetur, nisi legitimam, de reliquis verò liberum erit inter viuos, vel in vltima voluntate pro arbitrio disponendo ordinare, & extraneis etiam dimittere,*§.penul.auth. de nupt.*ibi,*et amicos,et omninò*

ninò extraneos sic hæredes instituere possumus, si filios nostros legitima non priuemus, l. Papinianus, §. quoniã autem, ff. de inoff. testam. l. parentibus, C. *de inoff. test. Paul. de Castro cons. 351. num. 2. volum. 1. et cons. 414. vol. 2. Io. de Anan. in cons. 29. num. 5.* in specie *Ramon. in cõs. 95. n. 11.* igitur potuit Princeps Cæsar hoc onus hæreditati suæ ponere, imò & quod magis est, dum in maioratu prædicto Regius assensus interuenit, poterat etiam pater in legitima filiam ipsam grauare, vt constat ex his, quæ paulò ante diximus.

Quintò, etsi matrimonia liberè esse debeant, & metu pœnæ quis ad matrimonium
32 contrahendum induci non possit, vt in *d. cap. gemma*, & suprà probauimus, tamen spe premij poterit quis ad ea allici, & incitari, *l. cum ità legatum, ff. de cond. et demonstr.* ibi, *et si ità legatum sit, et si Titio nupserit, & quidem & si honestè Titio possit nubere, dubium non erit, nisi conditioni paruerit, excludatur à legato*, idem probatur in *l. Titio centum, §. 1. & l. pater Seuerinam, eod. tit. sup. alleg. l. vter ex fratribus, ff de cond. inst. l. legatum, C. de cond. inser.* expressior *tex. in l. 1. C. de inst. et subst.* non est enim nouum aliquem
33 premiorum exortatione ad bonum inuitari, *l. 1. ff. de iust. et iur.* imò,
34 & quod magis est, potest quis ad matrimonium contrahendum compelli sub pœna lucri cessantis à testatore, vel à statuto imposita, *Felin. in cap. 1. nu. 54. de sponsal. et in cap. fin. de secund. nup.* Benedict. *Dec.* & alij plures, quos in proprijs terminis adducit *Marta voto 50. n. 5*

quæ

35 quæ propositio non solum vindicat sibi locũ de iure ciuili, verum etiam de iure canonico, quoniam aliud est metu pœnæ ad matrimonium contrahendũ inuitari, & aliud spe præmij allici, desumitur ex *But.in d.cap. gemma, num.7. Raimon in d. consf. 95. num. 33. Pater Molfes.in cons. 12. nu. 6.* probatur ex *cap. de illis, de sponsal.Oldra.Soc. Ias. Grat.Felin.Crauet.Rolãd. Mant.*&alij,quos adducit, & sequitur *Molfes. d.num.6.*

36 Sextò,cõditio à Principe Cæsare apposita, si filia cum vno ex Dominis de Aquino nupserit, iure permissa est, *l.cùm ita,63.ff. de cond.et demonstr.* ex pluribus congestis per *Sanch. de matr.lib.1.disp. 33. à nu. 6. Molina de primog. lib. 2. cap. 13. num. 28.* vbi moderni *addent.* plura congerunt, *Gratian.lib. 5.discept.forens.cap. 863. num.1.*latè *Castill. lib.5. controuer. cap. 128. Fontanei.de pact.nupt.tom.2. clauf.6.glos. 3. nu.56.*accedit ad hoc authoritas Sacræ Scripturæ *Genesis cap.28.vbi Isac præcepit Iacob filio suo,vt acciperet in vxorẽ de filiab. Laban*, igitur à Domina Cornelia conditio ipsa à patre apposita adimpleri debet,iuxta regulam *tex.in l.ab eo, C.de fideicom.* in specie probatur in *d.l.2. C.de inst. et subst.* iuxta inductionem suprà à nobis traditam.

Hæres enim non solum in foro fori, sed etiam in foro poli vo-
37 luntatem defuncti seruare tenetur, *Abbas,*& communiter *Canonista in cap. quia plerique, de immun. Eccles. Bart.in tract. minoricarum, cap. 13.Couarr.in cap.cum esses,de.testam.*& alij plures, quos adducit *Ioan.*

no, & probabile consilium in eo *tex.* in alio non versatur, nisi vt bona inter consanguineos conseruentur, vt nonnulli in ea lege obseruarunt, inquit *tex.* quod si conditioni nō paruerit filia, hæreditatem amittit, & substitutus admittitur.

Neq; in illo *tex.* prodest filiæ institutæ illa excusatio, quæ ibi ab ea proponebatur, nimirū honestè nubere nō posse consanguineo suo, quoniam turpes essent nuptiæ; nam, vt inquit ibi Imperator, nubere potest; si hoc est, quid clariùs ad decisionem difficultatis propositæ? siquidem Domina Cornelia præuia dispēsatione Sūmi Pontificis, pro vt Princeps Cæsar mādauit, consobrino suo honestè nubere potest.

10 Hinc dixit *glos. in d. l.* 2. est enim iure fori licitum, non autem iure poli; sed interueniente dispensatione Summi Pontificis in foro poli, tale matrimonium licitum est, vt inferius dicemus, igitur

Assumptum hac consideratione probari potest, turpe, & iniustum

11 idem sunt, nimirū tantum est dicere turpe, quantum iniustum, vt legitur in *tit. ff. de cōdit. ob turpem causam, vel iniustā*, vt obseruauit ibi

12 *glos. in rubr.* sicquè illa dictio, *vel*, exponitur, *idest*, non est enim nouum in iure, dictionem *vel*, exponi pro *idest*, vt in *tit. ff. si ager vectig. vel emphyt. pet.* & in pandectis Florentinis legitur,

13 *si ager vectigalis, idest emphyteuticarius petatur*, *et in l. sciēdum, ff. qui satisd. cogantur*, ibi, possessor dicitur esse, qui agrum vectigalē, vel emphyteuticarium possidet, & ibi in pandectis Florētinis legitur, *possessor est, qui*

qui agrum vectigalem, idest emphytheoticarium possidet, vt eruditè obseruauit *Io. Borcolten. de acquir. possess. in proœm. num.* 1.

Et licere Sūmo Pontifici in casu proposito dispensare, vt Princeps Feroliti cum Domina Cornelia matrimoniū contrahere valeat, non non est dubitandum, vt
13 præter cæteros nouissimè affirmat *Bonac. de imped. matrim. q. 3. punct. 5. §. 1. n.* 13. ità loquens; *Ex dictis sequitur primò, validum esse matrimoniū contrahendum cum dispēsatione Summi Pontificis inter patruum, seu auunculum cum filia fratris, vel sororis; non enim isti*
14 *sunt consanguinei in primo gradu, sed in secundo, in quo gradu matrimoniū est validum iure naturæ, ità Sot. dist. 40. q. 1. ar. 4. Pater Ledesma loc. cit. Emanuel Sà in verb. impedimentum matrimonij, num. 4. Sanch. et Filiuc. loc. citatis*. Hæc Bonacina.

Et experiētia docet, nam in diem videmus Summum Pontificem nō solum inter magnos Principes, sed indifferēter inter omnes personas dispensationes ipsas cōcedere; & presertim hoc euenit in personam fratris mei Ioannis Mariæ Cosciæ Comitis Palatini, qui in anno 1627. mediante dispensatione Summi Pontificis filiam fratris in vxorem duxit.

Augetur consideratio; Princeps Cæsar non solum Principē Feroliti in tali matrimonio contrahendo vocauit, sed in defectum ipsius, alios de familia de Aquino vltra quartum gradum, cum quibus licitè, & absque alia dispēsatione, posse Dominā Corneliā matrimoniū contrahere.

Ad decisionem igitur *dictæ legis secundæ* redeundo, dum constat ex traditis, honestè Dominam Corneliam cōtrahere posse cū patruo, non contrahendo, lucrum amittit.

Secundò nullum dubium est, licuisse Principi Castilionis primogenituram in contractu transactionis in anno 1630. inita inter ipsos fratres, & cum assensu
15 Regio erigere, quoniā ipsa de omni iure approbata est. Primo de iure diuino, vt *Gen. cap.* 44. *et* 4. *Reg. cap.* 1. concordantes adducit *Beltrand. in cons.* 1. *num.* 10. *volum.* 1. *in* 2. *par. Oldrad. cons.* 94. *num.* 16. Secūdo de iure canonico, *cap. licet, de voto*, tertiò de iure ciuili, *cap. Imperialem*, §. *præterea Ducatus, de prohib. feud. alien. per Feder.* quartò, de iure consuetudinario, vt experientia docet, probat *Beltrand. vbi sup. Crauett. in cons.* 135. *nu.* 45. *Purp. cons.* 500. *num.* 22. *Picus cons.* 96. *nu.* 145. *Caphal. cons.* 174. *num.* 7.

16 Vltimò, non solum in foro fori, sed etiam in foro poli permittitur, *Sot. de iust. & iur. lib.* 4. *q.* 5. *art.* 1. *ad* 2. *Couar. lib.* 3. *var. resol. cap.* 5. *n.* 5. *& in* 4. *Decret par.* 2. *cap.* 8. §. 6. *num.* 5. nouissimè *Valent. in tract. differen. inter vtrumque for. in verb. maior [illegible] differ.* 1.
17 *num.* 2. Ratio est, quoniam bono publico introducta est primogenitura, nam ideò maioratus instituitur, vt familia cōseruetur, & nobilitas maiorum splendeat, *Tiraq. de primog. q.* 71. *num.* 2. *Caphal. in cōs.* 694. *num.* 12. *Rota decis.* 128. *num.* 2. *par.* 2. *Martà in voto* 71. *num.* 4. *Soc. Dec. Paris.* & alij, quos adducit, & sequitur *Guillen Aceru. in l.* 12. *Taur. num.* 51. de cuius pri-

primæ geniture vtilitate politicè agit *Bim. in cons. 193. num. 51. vol. 2.* qua ratione concludũt omnes paulò ante allegati, fauorabilem esse, præsertim *Mieres de maioratu par. 1. q. 15. n. 9. in prima impress.* & præsertim maioratus insti-
14 tuitur, vt inter masculos de familia cõseruetur; & ad fœminas non transeat, pro vt est in primogenitura, de qua agitur; fœmina enim est caput, & finis familiæ, *l. pronunciatio, §. fin. ff de verb. signif.* quis n.
19 patitur, vt substantia Dominorum de Aquino tot laboribus, & sudoribus acquisita, ad extraneos perueniat, & compellantur in futurũ ꝓprios labores deplorare, & cum *Ennio* dicere, *O Domus antiqua, heu quàm dispari dominaris Domino*; & cum [illegible]

est ad alienos, domus nostra ad extraneos.

20 Vnde ex hoc primò deducitur, vt liceat patri in rebus suis maioratum constituere tanquam re licita, reseruata tamen legitima filijs suis, *§. 1. auth. de trien. & semiss.* ibi, *reliquum verò iacet in voluntate parentum, Menoch. cons. 158. num. 32. & cons. 401. nu. 10. & cons. 504. num. 1. Decian. cons. 1. num. 158. vol. 3.*

21 Secundò deducitur, vt non solum concedatur erectio primogeniture in rebus burgensaticis, verum etiam & in feudalibus, *Alex. cons. 12. vol. 5. Caphal. cons. 3. num. 10. et cons. 152. nu. 49. Crauett. in cons. 624. per tot. Natta cons. 501. et 504. num. 14.*

22 Quæ secunda illatio primò ampliatur, vt talis erectio primo [illegible]

quo in caſu omnes cō-ſentiunt *Alex.* & alij ſuprà allegati, ſed etiam
23 quando feuda ſunt antiqua, dummodo ſint hæreditaria abſolutè, vel hæreditaria mixta, ex pacto & prouidētia, *Menoch. in d. conſ.* 401. *à num.* 7. *conſ.* 504. *à nu.* 5. *Cephal. in conſ.* 3. *nu.* 13. *& conſ.* 694. *nu.* 19. *Molina de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 71. *Crauett. in d. conſ.* 624. *nu.* 15. *Surd. conſ* 105. *num.* 23.

Secundò ampliatur,
24 etſi ſit feudum dignitatis, qualis eſt Comitatus, Marchionatus, & ſimile; nam & in his poteſt creari primogenitura in præiudiciū aliorum, *Caſtr. in conſ.* 179. *num.* 3. *vol.* 1. *Alex. in d. conſ.* 12. *num.* 4. *volum.* 5. *Cephal. in d. conſ.* 3. *num.* 23. *& conſ.* 12. *num.* 23. *Ruin. conſ.* 2. *vol.* 3. *nu.* 4. *Crauet. conſ.* 135. *num.* 1. *& in d. conſ.* 624. *nu.* 21. *Decian. in conſ.* 16. *num.* 18. *vol.* 4. *Burſat. conſ.* 2. & 3. *Tiraq. de primog. q.* 77. *num.* 3. *Beret. in conſ.* 56. *nu.* 33. *Brun. in conſil. feud.* 105. *num.* 2. *Purpur. conſ.* 307. *num.* 6. *Intrigl. de feud. cent.* 2. *art.* 5. *num.* 436. & fortius valet creatio primogenituræ in feudis quando acceſſit Principis aſſēſus, prout & in primogenitura de qua agitur, *Iaſ. in conſ.* 236. *vol.* 2. *& conſ.* 107. *nu.* 13. *vol.* 4. *Crauet. d. conſ.* 624. *Dec. in conſ.* 268. *aliàs* 269. *Ruin. vbi ſup. Tiraq. de primog. q.* 79. *Cephal. in conſ.* 3. *conſ.* 12. *num.* 19. *& conſ.* 617. *num.* 11. *& conſ.* 694. *nu.* 45. *Menoch. conſ.* 158. *per totum, maximè num.* 40. *Theſaur. in qq. forenſ. q.* 100. *num.* 6.

25 Poteſt enim Princeps mutando antiquam inueſtituram in præiudicium illorum, qui admittūtur, reducere feudum in primogenitura, præſertim cum cauſa,

quæ

quæ si non exprimatur, tamen in Principe præsumitur, cũ etiam sine causa hoc facere potest *Ias.in d.cons.236.Cephal.* omninò videndus in *d.cons. 3.num. 23.Soc. Natta, Tiraqu. Bellon.* & alij, quos adducit, & sequitur *Iacob. Beretta cons.100.num. 9.*

26 Assignatur ratio, vbi enim feudum alienari potest, eo in casu super eo primogenitura cō-
27 stitui potest, etiam in præiudicium in inuestitura comprehēsorum, *Cæphal.in cons. 3.nu.15. & in cons.694. num. 41.* sed feudum consensu
28 Domini alienari potest *Isern.in cap.1. de alienat. feud.pater.* latè *Surd.in cons.105.nu. 13. Caphal. in cons.3.n. 16.* qui alios adducit, *Intrigl.de feud. quæst.50.n. 92.* vbi con-
29 cordantes recenset, & in feudo dicitur ius acquisitum filijs, & alijs consanguineis sub conditione, si pater feudũ non alienauerit, vt probat *Gratian.in decis. 65. num. 1.* & maximè in primogenitura, de qua agitur, quę ex probabili causa fuit introducta, nimirum causa conseruandi agnationem, & familiæ claritatem, & honorem, & successiuè amplianda, & benignè interpretanda, *l. prima, §.penul.ff.de ventr.inspic. l. 2.§. inter diem, ff. ad Trebell.*

Tertiò extēditur, vt per erectionem primogenituræ Principis authoritate factæ, pro vt est in primogenitura, de qua agitur, possit inferri præiudicium filijs etiam in legitima, *Vasq. de success.creat. lib. 3. §. 26.limit. 31.nu.96. Molina de primog.lib. 2. cap. 1.num.9.Surd.de alimen. tit.8.priuil.93. nu. 2.* qui alios adducit.

Igitur ex his omnibus apertè desumitur quod

quod si Domina Cornelia secundùm patris præceptum matrimonium non contraxerit, quod in ducatis tercẽtum millia maioratus in fauorem Dominorũ de Aquino omninò sit constituendus.

3 Tertiò, alia suffragatur consideratio, quæ venit ad confirmationẽ præcedentis; Princeps enim Cæsar noluit in casu cõtrauentionis pœnam Dominę Corneliæ imponere, sed tantum fideicõmissum, seu primogenituram in fauorem Dominorum de Aquino erigere, quintùm semper verba direxit ad rem, seu ad bona, & hæreditatem, vt in transactione inita in anno 1630. aperiè legitur ibi, *Et non volendo con effetto la sua heredità sua gratia, siccome da 300. per all'.....*

milia, li quali habbiano à donarsi, & vadano à beneficio della persona à chi spettaua d'accasarse con detta Signora, secondo la presente dispositione, alla quale esso Signor Principe ex nunc, pro vt ex tunc, vuole che siano donati, e disposti, sicome da mò li dona, e l'assegna à suo beneficio, Et ibi, *E detti ducati trecento milia habbiano da essere sempre vincolati, & andare à beneficio di primogenito in primogenito della persona, che gli hauerà riceuuti, e così s'intende questo vincolo vt suprà à rispetto dell'altre femine descendenti, che tenessero il luogo di primogenitura in perpetua di detto Sig. Principe.*

Ex quibus luce meridiana clarius apparet, Principem Cæsarẽ voluisse inducere fideicõmissum, seu primogenituram realem, & perpetuũ in fauorem Dominorũ de [illegible]

pœnam imponere, desumitur ex *Baldo in l. precibus, num.* 49. C. *de impub. & aliis subst.* sequuntur *Ias. in l. filii sfamilias, §. Diui, in 2. lect. nu.* 95. *ff. de leg.* 1. *Cast. bal. in cons.* 478 *à nu.* 45. *Pater Molina de primog. lib.* 1. *cap.* 4. *nu.* 22. *Farinac. decis.* 193. *num.* 2. *in recentioribus, in* 1. *par.* & *in decis.* 164. *num.* 2. *par.* 2. *& decis.* 268. *Coccin. dec.* 267. *num.* 18. *Mieres de primogen. q.* 5. *num.* 88. *par.* 2. & alij plures, quos adducit, & sequitur nouissimè in proprijs terminis loquens *Ioseph Ramon, in cons.* 100. *num.* 374. *& seq.*

Ex his igitur cessant omnia contraria, quæ adducuntur, et adduci possunt contrà præsentem primogenituram, nimirum esse pœnam
31 filiæ impositam, quæ libertati matrimonij repugnat; constituere autem primogenituram, non est pœnam imponere, sed fideicommissum inducere, *Molina in d. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 7. *Menoch. in cons.* 1000. *n.* 38. *& cons.* 1003. *num.* 5. *Fusar. in cons.* 175. *num.* 13. & latiùs *de fideicom. quæst.* 277, *num.* 20. *fideicommissa enim, & in contractibus fieri possunt, l. quoties*, vbi communis *DD. schola, C. de donat. quæ sub modo.*

Quartò, dato sine veri præiudicio, non esse fideicommissum rebus hæreditarijs impositũ, sed onus filiæ iniunctũ, adhuc tamen ab ipso Principe Cæsare imponi poterat; pater enim nihil aliud filiæ relinquere tenetur, nisi legitimam, de reliquis verò liberum erit inter viuos, vel in vltima voluntate pro arbitrio disponendo ordinare, & extraneis etiam dimittere, *§. penul. auth. de nupt.* ibi, *et amicos, et omninò*

35 quæ propositio non solum vindicat sibi locũ de iure ciuili, verum etiam de iure canonico, quoniam aliud est metu pœnæ ad matrimonium contrahendũ inuitari, & aliud spe præmij allici, desumitur ex *But.in d.cap. gemma, num.7. Raimon in d. conf. 95. num. 33. Pater Molfes.in conf. 12. nu. 6.* probatur ex *cap. de illis, de sponsal.Oldra.Soc. Ias. Grat.Felin.Crauet.Rolãd. Mant.*&alij,quos adducit, & sequitur *Molfes. d.num.6.*

36 Sextò,cõditio à Principe Cæsare apposita, si filia cum vno ex Dominis de Aquino nupserit, iure permissa est, *l.cùm ita,63.ff. de cond.et demonstr.* ex pluribus congestis per *Sanch. de matr.lib.1.disp. 33. à nu. 6. Molina de primog. lib. 2. cap. 13. num. 28.* vbi moderni *addent.* plura congerunt, *Gratian.lib. 5.discept.forens.cap. 863. num.1.*latè *Castill. lib.5. controuer. cap. 128. Fontanei.de pact.nupt.tom.2. clauf.6.glos. 3. nu.56.*accedit ad hoc authoritas Sacræ Scripturæ *Genesis cap.28.vbi Isac pręcepit Iacob filio suo,vt acciperet in vxorẽ de filiab. Laban*, igitur à Domina Cornelia conditio ipsa à patre apposita adimpleri debet,iuxta regulam *tex.in l.ab eo, C.de fideicom.* in specie probatur in *d.l.2. C.de inst. et subst.* iuxta inductionem suprà à nobis traditam.

Hæres enim non solum in foro fori, sed etiam in foro poli vo-
37 luntatem defuncti seruare tenetur, *Abbas,*& communiter *Canonista in cap. quia plerique, de immun. Eccles. Bart.in tract. minoricarum, cap. 13.Couarr.in cap.cum esses,de.testam.*& alij plures, quos adducit *Ioan.*

C Guil.

Guillen. Aceru. in l. Tauri, l. 3. num. 95.

Hinc eſt, quod ab Epiſcopo hæres laicus compelli poteſt, vt te-
38 ſtatoris volũtatẽ adimpleat, *cap. ſi hæredes*, vbi *DD. cap.* Ioannes, *et cap.*
39 *tua, de teſtam.* imò in cõſcientia hæres tenetur adimplere relicta in minus ſolemni teſtamento, *Abb.* & alij in *d. cap. plerique, Couar.* & alij, quos ſuprà adduximus.

Probatur in *l.* 2. *C. de fideic.* ibi, *cum non eſt ſola ſcriptura, ſed ex conſcientia relicti fideicommiſſi defuncti voluntati ſatisfactum eſſe videtur.*

Ratione etiam confirmatur, negari nõ poteſt ex teſtamento mi-
40 nus ſolemni, ſaltem naturali tantum obligationem oriri, *l. fin. vbi Bald. C. ad l. falc.* de cõmuni teſtatur *Iaſ. in l. cum quis, num.* 13. *C. de iur. et fact. ignor.* plenè *Gutt. in l. nemo poteſt, à n.*
41 457. *ff. de leg.* 1. ſed obligatio naturalis obligat in conſcientia, vt ex *Bar. Abb. Anchar.* & alijs probat *Couar. in d. cap. cum eſſes, num.* 5. *Guillen. in d num.* 190. igitur.

Vltimò, hæc ſententia confirmata ex DD. ſententia, originaliter *Oldrad. in conſ.* 16. *Aret. in l. ſi ita ſtipulatus fuero te ſiſti, §. ſi tibi nupſero, ff. de verb. oblig.* concordantes adducit, & ſequitur *Sanch. in lib.* 5. *de matr. diſp.* 5. *à num.* 19. Pater *Molina diſp.* 613. *num.* 3. *Caſtill.* alios plures adducens in *lib.* 3. *controuer. cap.* 7. *ex nu.* 1. *ſaltim num.* 48. *Gutt. in conſ.* 18. *et de matrim. cap.* 20. *Mieres vbi ſup. in* 1. *p. q.* 50. *Lara de vita hominum, cap.* 4. *num.* 33. *Pater Baſil. de* Leon. *lib.* 3. *de matr. cap.* 15. *Molina de primog. lib.* 2. *cap.* 13. *à n.* 6. *vbi Baldaſſar Gelmon. in addit. num.* 6. *vſque ad* 14. *infinitos adducit Rai-*

mon

mon in d. cons. 95. *vbi in fin. asserit in fortioribus terminis, sic in Hispania fuisse decisum* Paul. *Dur. de condit. et modis impos. p.* 2. *cap.* 3. *à num.* 46. *Pater* Molfes. *d. cons.* 12. *Epis. Iser. practicab. Eccl. quæst.* 736. qui de communi testatur *Marta in d. voto* 50. *Consil. Pasch. de virib. patr. potest. p.* 3. *cap.* 2. *à num.* 17. *Dom. Donat. Anto. de* Marin. *quotidian. resol. cap.* 244. *Grat. Bonac.* & infiniti alij, quos nouissimè adducit D. *Ioan. Excob. in tract. de puritate, et nobilitate probanda, q.* 4. §. 7. *à num.* 74. in proprijs terminis sic per tres sententias conformes fuisset decisum refert *Azeued. in cons.* 4. *nu.* 21. rogo Dominos, vt *Azeued.* videant, & in summa contradictorem nō inuenio, & *Loffr. et* Morot. qui in contrarium adducuntur, potius nostrā sententiam confirmāt, quàm impugnant, vt ex infra dicendis apparebit.

Et licet diligenter consideratis, quæ suprà deducta fuerunt, ex his appareat, soluta esse omnia in contrarium adducta, tamen vt conclusio nostra clarior, & magis iustificata ostendatur, ad singula cōtraria particulariter respondebitur.

Ad primum, matri-
42 monia debent esse libera à pœna damni, nō autem amissionis lucri, *d. l. Titio centum*, §. 1. *vbi Bar. Butr. in cap.* 1. *sub nu.* 12. *vers. quandoque statutum, de spons. Cæpb. in cons.* 319. *num.* 7. & maior pars DD. suprà allegatorum, qui nostram conclusionem amplectuntur, sed hic agi videtur de amissione lucri, *glos. Bart. et alij in l. si emancipata, C. de iur. et facti ignor. Alex. et alij in l. inter stipulantem*, §. *si*

C 2 *rem,*

tus fuero, §. si tibi nupsero, procedit enim quādo vnus ex contrahentibus, qui contracturus est ad sibi contrahendum, spe lucri expressi in modum conditionis alium inducere intendat; talis namque conditio est impossibilis,& à iure reprobata, quoniam intuitu libidinis, præsumitur promittentem inducere alterum ad matrimonium, vt si fortè vir ꝑmittat vxori,at secus si vxor marito,quia tunc tenet promissio, quoniam illud in dotem constitutum censetur,*cap.de illis,de condit. apposit.* magistraliter *Couar. in d. cap. 3. §.1. num.1.Durand.in d. cap.3.num.45.*

47 Ad quintum, quod priuare aliquem lucro iam quæsito,pœna non est, quoties ab eo priuatur qui pacto, conditione, vel modo adiecto,lucrum dedit,iuxta eos,quos allegat *Couar. loc.cit.Lup.in d. §. 21.nu. 30.Molina de primog.lib. 2.cap.13.num.* 4. assumptum singulariter probatur in *l. ea quæ , ff. de donat. inter vir. et vxor.* vbi sicut ad matrimonium potest quis inuitari spe lucri,ità inuitari potest per amissionē lucri iam quæsiti, concordantes adducit *Raimon in d.cons.95. nu.*43.

48 Sextò, non obstat *tex. in d.l.si arbitratu*, loquitur enim quando conditio apponitur , si mulier arbitrio tertij matrimonium cōtraxerit, & non quando cum Titio nupserit. Discriminis ratio est,nam in primo casu dū matrimonium pendet ex arbitrio,& cōsensu alterius, videtur restricta libertas contrahendi matrimonium , meritò talis

49 conditio reijcitur. In secundo verò casu pro vt est hic , libertas matri-

trimonij non reſtringitur, cùm proprio ſenſu, & volũtate mulier, eligit Titium in virum, & tãtum ſpe lucri inuitatur, vt eum libentius ducat, vt declarat *Frãciſcus Connan. in lib.* 8. *comment. cap.* 2. *num.* 6. *Rimin. iun. in conſ.* 215. *num.* 138. *Gama in deciſ.* 315. *num.* 2. *Fulgoſ. Crauet. Vaſq. et alij,* quos adducit, & ſequitur *Gaued. deciſ.* 31. *num.* 8. *par.* 2. & in his terminis loquitur *Morot.* in contrariũ allegatus, & iam contrà ipſum fuit deciſum in caſu ſuo, vt conſtat ex *conſ. Raimon* 95. *in fin.*

Ad *conſ. Loffr.* reſpõdemus, loquitur enim inſpecto tempore, in quo ipſe conſuluit; nam diſpenſatio in eo ſeculo non concedebatur, niſi inter magnos Principes, & ibi pro abſoluto habet, quod ſi in illo caſu conſtaret de facili partes, diſpenſationem Summi Pontificis eſſe impetraturas, q; conditio ibi adiecta de iure valeret, ſed hoc in tẽpore, vt conſtat ex ſupradictis, indiſtinctè inter omnes perſonas talis diſpenſatio conceditur, igitur

50 Tempus enim facit, vt ea quæ pro ſalute, & vtilitate Reipublicę antea conſtituta fuerunt, poſtea mutato ſtatu, expediat noua lege lata immutari, *cap. non debet,*
51 *et cap. fin. de conſanguin. et affinit. cap. fin. in princ. de ſentent. excomm. lib.* 6. *cap. fin.* 14. *diſtinct.* quippè lex tempori accomodãda eſt, *cap. erit autem lex,* 4. *diſtinct.* nam & ipſe Deus ex his, quę in veteri teſtamẽto ſtatuerat, nonnulla mutauerit in nouo, vt in *d. cap. non debet, et in d. cap. fin.* legitur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *PActum appositum in capitulis matrimonialibus, ut mortua filia dos fratri dotati restituatur; pactum intelligitur, si dotans sine liberis decesserit.*

2 *Extenditur assumptum, & si pater ipse dotans tẽpore pacti appositi haberet filios.*

3 *Dispositio ratione alicuius qualitatis in aliquem collata, et ad alium extenditur, in quem & illa qualitas etiam concurrit.*

4 *Quando disponẽs unum casum tantũ expressit, quia credebat alium casum nõ esse venturũ, si casus omissus deinde eueniat, in dispositione includitur.*

5 *In fideicommisso particulari, seu maioratu, non solum comprehẽduntur illi, qui in dispositione sunt expressi, sed etiam illi quorum contemplatione fideicommissum perficitur.*

6 *Potius quis præsumitur diligere fratrem, quàm filios fratris, & affectio cadit in filios fratris per fratres.*

7 *Casus in quo ratio dispositionis, vel maior militat, in dispositione non dicitur omissus, sed potius in dispositione comprehẽsus.*

8 *Qua dispositio extenditur, & si in casu expresso dictio taxatiua* tantum, *sit adiecta.*

9 *Dictio taxatiua* tãtum, *apposita in dispositione loquente de patre non excludit personam filij, vel è cõtrario.*

10 *Fideicommissum relictũ filijs, aut nepotibus, vel cognatis, ut sit in electione uxoris testatoris, quem ipsorum eligere velit. Existentibus filijs, uxor non potest eligere nepotes, & existentibus nepotibus, non* po-

potest eligere cognatos.

11 *Maioratus, nõ datur nepotibus existentibus filijs.*

12 *Maioratus diffinitur.*

13 *Maioratus constituitur, vt agnatio, vel familia conseruetur.*

14 *Per totam Italiã, & præsertim in* Regno *nostro, per legem municipalem disponitur, vt extantibus masculis, fęminæ non succedant.*

15 *Maioratus constitutio recipit interpretationem à iure, & cõsuetudine, & ex natura rei super qua costituitur.*

16 *Maioratus natura est, vt primogenitus præferatur, & masculi præferãtur fęminis.*

17 *Quando plures in maioratu, vel fideicommisso sũt vocati, puta, familia, agnatio, dispositio intelligitur, vt sẽper proximiores excludant remotiores.*

18 *In dubio præsumitur disponentem disposuisse, etiam de illo de quo non disposuit, sed disposuisset, si fuisset interrogatus.*

19 *Remittens se ad consiliũ sapientis, ea remittere videtur, quæ in iure versantur, & tacitè sub expressis continentur.*

20 *Absurdũ videtur, vt quis mentem suam per alium declarare possit, & non per se.*

21 *Nulla est melior glossa, quàm ipsemet disponens.*

22 *Disponens videtur se confirmare secundum ordinẽ successionis ab intestato.*

23 *Præsumitur disponentem voluisse suam dispositionẽ interpretari secundum illud, quod à lege disponitur.*

24 *Veniens in dispositione ex causa onerosa præfertur illi, qui venit ex causa lucratiua.*

25 *Diuersa sunt damnum non pati, & lucrum non consequi.*

26 *Quando iure primogenituræ succeditur, tot sunt lineæ quot sunt fratres, seu consanguinei, & exemplũ clarè ponitur.*

Fi-

27 *Filius natus ex primogenito excludit patruum secundogenitum.*

28 M*aioratus cōstitutus pro masculis, et feminis etiam femina, quæ est vltima in prima linea, præfertur masculis alterius lineæ.*

29 *Si deficiat linea primogeniti, quia alij descendentes non reperiuntur, si adhuc viuat primus illius primæ lineæ ad ipsum reuertitur donec vixerit, & ad secūdam lineam non transit.*

30 *Vsusfructus relictus filio contemplatione patris, ad patrem reuertitur mortuo filio.*

31 *Res donata mortuo donatario iure reuersionis, ad donantem reuertitur.*

32 *Feudum à patre filio repudiatum ad patrem repudiātem mortuo filio reuertitur.*

33 *Ordinem à constituente in primogenitura constitutum, interuertere non licet.*

34 *Quod ampliatur, vt neq; à Principe hoc fieri possit.*

35 *Si disponat statutum, aut consuetudo, vt decedente filio sine liberis, in bonis filij habitis ex parte matris succedant consanguinei ex parte matris, intelligitur si patris defuncti, filij non existant.*

36 *Idem est in dispositione testatoris, vel alio modo disponentis.*

37 *In primogenitura quatuor considerantur, nimirum, linea, gradus, sexus, & ætas.*

38 *In maioratu non curatur de gradu, nisi in linea, neque de sexu, nisi in gradu, neque de ætate, nisi in sexu.*

39 Primò *nominatus, censetur magis dilectus.*

40 *In fideicommissis, et maiuratu in quo perpetuitas familiæ consideratur, si certa persona de familia nominatur, nominatio ipsa aliarum personarum exclusionem non inducit, sed prælationem tantum.*

41 *Quæ propositio non solū habet locum inter descen-*

 den-

dentes, sed etiã inter trãsuersales.

42 *In dispositione hominis filiorum appellatione non comprehenduntur nepotes.*

43 *Limitatur tamen si incertum sit, si tempore aduentus conditionis reperiantur filij, vel nepotes, quia tunc appellatione filiorum veniunt nepotes.*

44 *Fauorabilior est causa proxima, quàm remota.*

RESPONSVM

SECVNDVM.

An in dispositione, vocato filio fratris, et frater ipse vocatus intelligatur.

Circa secundam difficultatem omissa disputatione, concludendum esse puto Don Ioannem ipsum in matrimonio, & in primogenitura cæteris Dominis de Aquino præferendum esse, imò & si filij ipsius extarent, & in supradictis concurrerent, etiam ipsis præferendum esse.

1 PRimò, ex *tex. in l. tale pactum*, §. *pater, ff. de pactis*, præsupponitur in textu prædicto, patrem filiam dotasse, & in capitulis matrimonialibus pactũ apposuisse, vt si filia sine

ne liberis decesserit, fratri ipsius dotantis, quem sperabat ipsum proximè esse successurum, dotem restitueret, inquit *textus*, vt si deinde dotans ipse filios procreauerit, filijs potius, quàm fratri dos restituenda erit, quoniam filij ipsi magis dilecti, & proximiores dicuntur, ità in casu nostro, in tantum in fauorem filiorum nascẽdorum ex ipso Domino D. Io. fideicommissũ, seu maioratus constitutũ intelligitur, in quantum ipse cum Domina Cornelia matrimoniũ contrahere non potuerit, vel non valuerit.

2 Immò, & quod magis est, dispositio *dicti §. pater*, locum sibi vindicat, & si tempore quo pater pactum apposuit, filium habuisset, adhuc enim si tempore mortis patris, & restitutionis dotis filius ipse in successione concurrat, frater adhuc excluditur, ità *Bal. in l. cum acutissimi, in fine, C. de fideic.* quem sequitur *Iason* doctrinam ipsam *Baldi* extollens in *d. §. pater, num.* 2. *vers. item adhuc textus*, igitur, & à fortiori in casu, de quo agitur, ex verbis conuentionis, in ea Don Ioannes includi debeat, dũ ad præsens filios non habet, in quibus Don Cæsaris voluntas verificari possit.

3 Ex illo §. *pater*, infert *ibi Paul. de Castro*, & singulariter, & post ipsum *Iason num.* 2. dispositionem in aliquem collatam alicuius qualitatis respectu, vindicare sibi locum, & in alio in quem, & illa qualitas concurrat.

4 Secundò, ex alio cõfirmatur, quando testator, vel paciscẽs, vnum casum expressit, credẽs verisimiliter alium ca-

sum non esse věturum, alioquin, & illum expressisset, tunc casum illum omisisse non præsumitur, sed p expresso haberi, *l. mulier, in princ.* ibi, *quia non credebat pater, ff. ad Trebell. l. 3. C. de instit. & substit.* in proprijs terminis, & in specie Card. *Mant. de coniectur. vlt. volun. lib. 3. tit. 19. num. 16. vers. 4. etiam Mascard. de probat. concl. 1141. num. 16. Fusar. de substit. quæst. 460. nu. 32. Castel. in lib. 4. quotidian. controuers. cap. 15. nu. 26.* credebat enim Princeps ipse casum ipsum in personam Domini Ioannis non esse venturum, igitur si euenit, in dispositione includitur.

5 Tertiò, dispositio de qua agitur, particularis est, seu particulare fideicommissum: nimirum inter centum mille aureos cõsistens, sed in fideicommissis particularibus, ea non solum debentur illis, qui in dispositione descripti sunt, sed etiã alijs, quorum contemplatione relinquuntur, *l. 4. §. fin. ff. de liberatione legata,* in specie *Mantic. vbi sup. tit. 19. num. 9. Rusticus in l. cum auus, in proœm. nu. 75. ff. de cond. & demonst. Fusar. de subst. quæst. 458 nu. 31.* Sed cui dubium est, dispositionem factã per D. Cæsarem in fauorem filiorum Don Ioãnis, ob dilectionem ipsius factam esse, quoniam ipse erat in pro-

6 ximiori gradu, & filij adhuc non erant nati, in quibus affectio considerari non potuisset, & potius quis præsumitur diligere fratrem, quàm filios fratris: affectio enim, & amor in filios fratris, cadit ppter fratrem, *l. Lucius, 85. ff. de hæred. instituen.* ibi, *nã prudens consilium testatoris animaduertitur, non enim fratrem solum heredem*

dem prætulit substitutis, sed eius liberos.

Quartò, nulli dubium est, rationem propter quam Cæsar Princeps maioratum, seu fideicommissum constituit magis in personam Don Ioannis, quam in filijs ab eo nascituris militare, vt ex infra dicendis apparebit. Igitur & ipse magis in di-
7 spositione comprehēditur, quoniam casus omissus nō dicitur, sed potius comprehensus, quando maior, vel eadem militat ratio, *l. bis solis, C. de reuocan. donat.* expresse *Bal. in l. per diuersas, num. 3. C. mandati, & in authen. quas actiones, num. 4. vers. sed ego dico, C. de Sacros. Eccl. Tiraquell. in l. si vnquam, in verb. libens, num. 45. vers. quorum sententia, Menoch. in cons. 14. n. 15. Surd. in decis. 202. num. 1 & 2. Camill. Gallina, Mascard. Beretta, Tuscus,* & alij, quos adducit, & sequitur *Castell. in dicto cap. 15. num. 22.*

8 Quæ propositio extenditur, vt dictio taxatiua *tantum*, personas similes in quibus eadē est ratio, non excludat, *Bald. in l. final. in fin. C. de action. empt. Curtius Sen.* quem adducit, & sequitur *Menoch. in cons. 705. num. 8. & seq.*

9 Hinc est, vt si in dispositione de patre per dictionem taxatiuam mentio efficiatur, vel è contra, quod vnus, & alter in dispositione includitur, *Menoch.* proximè allegatus.

Quintò, & quod magis est, audeo dicere, & non est os in Cœlum ponere, vt si adhuc extaret filius Don Ioānis, & in matrimonio contrahendo concurreret, quod Don Ioannes ipse vigore dispositionis Principis Cæsaris præferri deberet, nulli dubium

bium eſt, vt ex ſuprà traditis conſtat, Don Ioannem ipſum tanquã proximiorem in diſpoſitione ſupradicti Principis includendũ fore.

Aut enim diſpoſitio ipſa eſt fideicommiſſũ, aut primogenitura.

10 Primò caſu, textum habemus in *l. hæredes mei, §. final. ff. ad Trebell.* quo in loco habetur, vt ſi teſtator fideicommiſſum filijs ſuis, vel nepotibus, aut alijs cognatis relinquat, vt inter eos vxor ſua eligat, quos voluerit, non poterit vxor ipſa eligere nepotes, niſi filijs deficientibus, nec cognatos, niſi deficientibus nepotibus, & *ibi Bart.* & cæteri ſcribẽtes, *Molin.* qui alios adducit *de primogenitura lib. 2. cap. 11. num. 56.*

11 Secundo caſu à fortiori, quoniam maioratus non datur nepotibus exiſtentibus filijs, *Faber, Dec.* & alij, quos adducit *Mieres de maioratu quæſt. 15. num. 83. in nouiſſima impreſſione, in prima par.*

11 Maioratus enim (vt ex *Pinello*, & alijs inquit *Roſental. de feudis cap. 1. concl. 11. num. 2. in gloſ. lit. E*) nihil aliud eſt, quã res teſtamẽto, vel aliàs familiæ, & deſcendentibus perpetuò ſub certis conditionibus relicta, nimirũ maioratus,

13 ſeu primogenitura cõſtituitur, vt agnatio, domus, vel familia cõſeruetur, *Præpoſit. in cap. ius naturale, colum. 3. prima diſtinct. Aguir. de ſucceſſ. Regn. Portugal. par. 3. nu. 64.* Reipublicæ enim intereſt familias diuites conſeruari, *l. prima, §. denunciare, ff. de ventr. inſp. l. ſuper ſtatu, C. de quæſtionib. Aretin. & Natta,* quos adducit *Aguir. vbi ſup.*

14 Hinc per totam Italiam præſertim in Regno

gno nostro statutū est, vt extantibus masculis fœminæ non succedāt, vt in *Constit. Regni In aliquibus*, copiosè *Brunus in trac. de statutis excludentibus feminas, art. 3. Aguir. in d. num. 64.*

Augetur considera-
15 tio, testatoris dispositio, vel alterius, qui maioratum constituit, interpretationem à iure, & cōsuetudine atque à rei, de qua agitur, natura recipit, *l. librorum, §. quod tamen Cassius, & l. nummis, ff. de legat. 3. l. Caius vbi Bart. num. 7. & alij ff. solut. matrim.* Clarus, *Mantica*, Peregr. & plures, quos in maioratus materia adducit *Castell. in lib. 2. controuers. cap. 26. num. 37. Anton. de Padilla in rubr. de fi-*
16 *deicom. num. 11.* sed natura maioratus est, vt primogenitus præferatur secundo, & masculi præferantur fœminis, vt benè probat *Mieres in prima par. de maioratu, q. 48. n. 20. in prima impressione, Castell. in d. c. 26. n. 39.* egregiè *Couar. in lib. 3. var. resolut. cap. 5. à num. 1.* Igitur dum in maioratu familia cōstituentis cōtemplatur illud cōmune axioma succedit, vt quādo plures indiffinitè, vel collectiuo nomine sint vo-
17 cati, vt puta familia, cognatio, consanguinitas, liberi posteriores, aut descendentes, ita accipiendum erit, proximiorem primo loco esse admittendum, & eo cessante, proximiores admittuntur, singulariter probatur in *l. cū ita, §. in fideicommisso, ff. de legat. 2. vbi Bart. num. 3. Bald. num. 4. Imol. nu. 3.* & alij, quos adducit *Aguir. in sup. alleg. responso par. prima num. 4.*

Sextò, in dubio præsumitur cōtrahentem, vel testatorem voluis-
18 se, atque disposuisse, quod

quod veriſimiliter ſtatuiſſet, vel reſpõdiſſet, ſi fuiſſet interrogatus, *gloſ. in d. l. tale pactum, §. pater*, quam *gloſ.* doctrinam communiter ſequuntur *ibi DD. & Caſtell. lib. 4. quotidian. controuerſ. cap. 12. num. 2.* ſexaginta quatuor congerit Doctores, qui *glo.* doctrinam ſequuntur, cuius *gloſſa* aſſumptum vindicat ſibi locum in quacũque diſpoſitione, nulla excepta, nimirum in cõtractibus teſtamẽtis, in materia feudali maioratus, & in omnibus actibus, *Bal. in l. prima*, C. *quæ res pignor. obligar. poſſ. Tiraq.* alios cumulans in *d. l. ſi vnquam, in præfationibus, num. 56. Aldobrand. in conſ. 29 num. 31. & conſ. 30. in princip.* magis in ſpecie *Surdus in conſ. 88 num. 15. & Caſtill.* paulò ante allegatus *cap. 12. num. 4. in medio*, ſed nulli dubiũ eſt, vt ſi Princeps Cęſar fuiſſet interrogatus, an in matrimonio contrahendo cum filia, Don Ioannes præferretur, quod ità reſpondiſſet, vt ipſemet ſe declarauit, & interpretauit in contractu deinde inhito in anno 1632. vt ex inferius dicendis apparebit.

Septimò, Princeps Cæſar in conuentione inhita inter ipſum Don Ioannem, & reliquos fratres, mandauit, vt illa diſpoſitio ad conſiliũ ſapientis interpretaretur, & extenderetur, vt in dicta trãſactione legitur, ſed quando quis in ſua diſpoſitione ad conſilium ſapientis ſe remittit, ea remittere
19 videtur, quæ in iure verſantur, & tacitè ſub expreſſis ex natura actus continentur, *gloſ. in l. ſi mandato Titij, § final. in fine, ff. mandati, Bald. in l. captatorias, in 5. oppoſit. & ibi Salicetus, C. de militar.*

militar. testam. Ripa in l. si vnquam, in vlt. quaest. C. de reuocand. donat. Caphal. in cons. 88. *vol.* 1. *nu.* 16. *Mieres de maioratu par. prima, quaest.* 48. *nu.* 295. *in nouissima impressione, ego ipse in amicabili responso, num.* 69. sed dato, Don Ioãnem ipsum deinde expresse à Principe Cæsare non fuisse vocatum, cùm tacitè in prima dispositione cõprehensus intelligebatur, sapiens ipse hoc exprimere poterat, à fortiori, & ipsemet Princeps, qui se ipsum clarè declarauit in transactione inhita in anno
20 1632. absurdum enim videtur, vt quis per aliũ possit mentem suam declarare, & nõ per se, *l. neque per se, de acquir. hæredit.*

21 Hinc dixit *Bald. in cõs.* 407. *vol.* 1. nullũ esse meliorem glossatorẽ, quã ipsummet disponentẽ, & alij plures hoc idem affirmant, quos adducit *Casanat. cons.* 15. *num.* 7. *Praes. Galeota in lib. prim. controuers. cap.* 31. *nu.* 32. & *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 19.

22 Octauò, disponens se conformare videtur cũ successione ab intestato, nimirum illud præsumitur voluisse, vt in sua dispositione facta inter cõsanguineos seruetur, quod ex dispositione legis ab intestato seruatur, *Bart. in l. hæredes mei, §. cum ità, vbi Socin. num.* 20. *vers. secunda conclusio, ff. ad Trebell. Surd. in decis.* 272. *nu.* 9. *Caldas de nominat. emphyteut. quaest.* 10 *num.* 3. *Burgos in cons.* 29. *nu.* 10. & plures alij, quos recenset, & sequitur *Mieres in initio secunda partis, num.* 204. *de maiorat. in nouiss. impress.* Ratio assignari potest, quoniã disponens semper vel-
23 le presumitur secundũ ordinem, & legis dispositionem suam volun-

tatem interpretari, *l. si duo, ff. de acquir. hared.* quem *tex.* singularem appellat *Rebuff. in l. vnic. in glos. praferuntur, num.* 21. *C. de sentent.* pro eo, quod interest, sed secũdum ordinem ab intestato in successione de qua agitur, primo Don Ioannes vocatur, quam alij ab eo descẽdentes, igitur

9 Don Ioannes in fideicommisso, seu primogenitura, de qua tractatur, causam onerosam habet, dum propter spẽ ipsam magnam portionem, quæ ipsi in successione Principis Caroli patris spectabat remisit, et de portione sibi assignata in transactio-
24 ne se adstrinxit, vt vltra viginti mille aureos testando disponere non possit; Alij verò Domini de Aquino in primogenitura vocãtur, causam lucratiuam habẽt, vt ex lectura conuentionis, & maioratus institutionis apparet, igitur ipse omnibus alijs in matrimonio, & in fideicõmisso, seu primogenitura præferendus est, veniens etenim ex causa onerosa prefertur omnibus alijs, & si priuilegiati sint, ex causa lucratiua venientibus, *l. prima, C. pœnis fiscalibus creditorẽ praferri lib.* 10.
25 ratio assignatur, quoniam diuersa sunt damnum pati, & lucrum nõ consequi, *l. final. C. de codicillis, l. Paulus,* vbi abundè *glossa ff. de dam. infect.*

Decimo, aliud suffragatur, in primogenitura primogeniti, & vocati successiuè in infinitum vocati vidẽtur ad exclusionẽ secundi ter-
26 tij, & aliorum genitorum, in summa vbi primogenituræ iure succeditur, tot sunt lineæ, quot sunt fratres, vel consanguinei in ea vocati,

cati, nimirum primus frater, primam lineam constituit, secundus secundam, tertius tertiā, & sic de singulis, & quādiù adest primus frater, aut eius descendentes, secundus, & eius descēdentes non succedunt, & sic de alijs, magistraliter docet *Paulus de Castro in cons.164.à nu. 4.vol.2. Abbas in cons.85 par.prima*, alios adducit *Molina de primogenitura cap.6.à num.*30. nouissimè *Dom. Præsidens Vrsinus de successione feudi par.2.quæst.4.art.* 11.*nu.* 30. *Dom.* P*ræs. Galeot.in lib.* 1. *controuers. cap.* 48. *num.* 4. *Gaspar Thesaur. in lib.*1.*quæst.forens. cap.* 34.*à num.*8. confirmant hoc ex *textu in d. l. cum ita,§.in fideicommisso*, & in *auth.hoc amplius*, C.*de fideicomm.*

27 Hinc receptissima DD.sētētia, est filio primogenito defuncto, ipsius filium patrum secundogenitum ætatem maiorē excludere originaliter, *Bart.in auth. hoc inter fratres*, C. *de legitimis hæred. ex feudistis Isernia in cap.* 1.§.*quoque de success. feud. num.* 10. ità in omnibus orbis tribunalibus fuisse decisum testatur *Borrellus in summa decisionū par. prima, in tit. de feudis à num.*457.*vsque ad num.* 477. quo in loco omnes antiquos, & recentiores coaceruādo plusquam cētum quinq uaginta authores hāc opinionem sequentes adducit.

28 Sunt etiam DD. in hac sententia, vt si fortè in testamēto, vel alio modo maioratus sit cōstitutus pro masculis, & fœminis, in tantū semper masculi fœminis præferūtur, vt si fœminæ in vltima linea primogeniti reperiantur, qui fuit admissus ad primogenituram, masculū

alterius lineę excludat, *Surd. in cons. 407. num. 7.* plures adducens, latè *Gaspar. Thesaur. in lib. 2. quaest. forens. quaest. 12. Burgos de Paz in d. cons. 29. num. 41.*

Immo, & quod ma-
29 gis est, & si in casu proposito extarent filij D. Ioannis, & ab ipsis esset incepta primogenitura, ipsis deinde deficiētibus, & alijs ab ipsa linea non existētibus, nō ad alios secundæ lineæ primogenitura transit, sed ad ipsum D. Ioannē reuerteretur, quoniam ipse de primo gradu primæ lineæ est, vt sentire videtur *Anton. Gama in decis. 94.* addu-
30 ci potest *tex. in l. final. C. de vsufructu*, vbi si vsusfructus patris contēplatione sit relictus filio defūcto, vsusfructus nō extinguitur, sed ad patrem reuertitur, idē
31 disponitur in *l. quod scitis, C. de bonis quae liberis*, vbi donās mortuo donatario, iure reuersionis ad rem donatā admittitur, ex quo *tex.* cōcludūt Doctores, quod mortuo filio, cui à pa-
32 tre feudum fuit refutatum ad patrem superstitem feudum reuertitur, vt cum *Andrea*, & alijs probat *Ann. in cap. 1. à num. 310. de vasallo decrep. aetat. Francus in decis. 3. tit. 591.* si hoc est Don Ioannes ipse est primo vocatus, & ipse de linea, imò origine
33 lineæ; Alios vlteriores excludit, alioquin esset interuertere ordinem à primo fundatore expressū, quod nullo modo permittitur, immo, vt neque à Principe fie-
34 ri valeat per dispensationem, vt cum *Crauetta, Surd. Couarr. Vasqu. Menoch.* & pluribus alijs benè ꝓbat *Gaspar Thesaur. in lib. 1. quaest. foren. quaest. 34. num. 9. 11. & 12.*

Vn-

Vndecimò, si Princeps Cæsar in fideicommisso, seu maioratu filios Don Ioannis vocauerit, non per hoc Don Ioannem ipsum exclusit, quoniam in tantum filios vocasse videtur, in quantum pater ipsorum filiorum ad matrimonium contrahendũ habilis non esset. Confirmari potest hoc ex optima *Isernia* doctrina in *cap. 1. num. 6. vers. & si*
35 *statutum* Ciuitatis, *de natura successionis feudi*, inquit *ibi Andreas*, vt si statutum Ciuitatis disponat, vt decedẽte filio sine liberis bona ex parte matris habita, cõsanguinei ex parte matris habeant dispositio intelligitur, si filius ipse patrem non habuerit, doctrinam *Isernia* sequuntur *Lucas de Penna in l. prima. num. 29. C. de imponend. lucratiua descript. lib.* 10. quem recenset, & sequitur *Liparul. ad Andream in d. num. 6. lit.* C, idem affirmat *Napodan. in Cõsuet. si quis, vel si qua, nu.* 133. *vers. quid ergo si decesserit, & nu.* 181. *vers. quid in patre*, igitur in tãtum intelliguntur vocati in maioratu, seu fideicommisso, de quo disceptatur, alij Domini de Aquino in vlteriori loco positi, in quantum filij ipsius Don Ioannis, vel ipse non existat habilis ad matrimonium contrahendum, sed iam ipse habilis est, vt in aperto est.

Et erit obseruandũ, quod licèt *Isernia*, *Lucas de Penna*, *& Napod.*
36 loquãtur in dispositione statutaria, seu cõsuetudinaria, doctrinæ eorum vindicant etiam sibi locum in testatoris, vel contrahentis dispositione, quoniam validũ est argumentum de lege ad disponentem, *l. 4. versic. quemadmodum, C. de*

C. de verbor. ſignific.

Duodecimo, in maioratus, ſeu primogenituræ materia, receptiſſima eſt DD. ſententia, vt docent *Corn. in conſ.* 199 *num.*38.*vol.*2. *Molina de primogenitura lib.* 3.*cap.*4. *nu.* 13. vbi plures ad hoc allegat, & plures alios ibi nouiſſimi addentes à *num.*13.
37 quatuor conſiderãtur, nimirum linea, gradus, ſexus, & ætas: attenditur primo linea, vt quatenus ex ea aliqua perſona reperiatur, ipſa præferri debeat ſine diſtinctione qualitatũ, nec tranſitus ad alias lineas fit, donec ex ea deſcendẽtes finiantur.

Secundò, gradus conſideratur, vt in eo proximiores remotioribus præferantur.

Tertiò, conſideratur ſexus, vt inter eos, qui eiuſdem lineæ sũt, maſculi fœminis præferantur.

Vltimò, ætas cõſideratur, vt pares linea, gradu, ſexu, maior natus præferatur minori.

Deſumuntur DD. ipſi theoricam iſtam ex *tex. in cap.*1. *de natur. ſucceſſ. feud.* ibi, *ad ſolos, & ad omnes, qui ex illa linea ſunt*, & ibi, *omnibus ex illa linea deſcendẽtibus*, qui *tex.* & ſi in materia feudali loquatur, & in fideicommiſſis, & maioratibus locum ſibi vindicat, vt ex *Anchar. Caſtrenſ.* & alijs, concludit *Reg. de Pont. in conſ.*29.*n.*49. apertè deſumitur ex *tex. in d. l. cum ità, §. in fideicommiſſo*, notatur in *l. ſi cognatis, ff. de reb. dub.* igitur cum in maioratibus, & fideicõmiſſis lex
38 primo priuilegiat lineam, ſecũdo gradum, tertio ſexum, & quarto ætatem; non eſt curandum de gradu, niſi in linea, neque de ſexu, niſi in gradu, neque de ætate, niſi in ſexu, ità *Bald.*

in

*in conſ.*137.*in fine,vol.*2.
magis in ſpecie *Marinus Freccia de' ſubfeudis in tit.de feud.hæred. num.* 22.*Molina in d.lib.*3.*cap.* 6.*num.*50.*Lopez, & Gama*, quos adducunt addentes ad *Molin.in d.c.*4 *num.*14. *verſ. de ſecunda obſeruat.* itaque ſequitur, quod dũ Princeps Cæſar lineam Don Ioannis conſiderauit,& in maioratu ipſum caput fecit, abſque dubio ipſum prædilexiſſe vide-
39 tur, cùm ante alios vocauit, vt in *l.Publius*, *§. final. ff. de cond. & dem. argum. l. quoties, ff. de vſufruct.* ſic etiam pari affectione prædilexiſſe eius poſteritatem ex illa ſingulari *Papiniani* præſumptione in *l. cum acutiſſimi*, *C. de fideicom. & in d.l.Lucius, ff. de hæredib.inſtituend.*

Decimotertio, dato in hac prima vocatione perſonam Don Ioannis non fuiſſe contemplatam,ſed filiorum ipſius, tamen dum ſumus in maioratu, ſeu fideicommiſſo, in quo perpetuitas familiæ ab inſtitu-
40 tore fuit conſiderata, & etiam inter non nominatos,hæc cauſa conſideratur, & perſonarũ nominatio nominatis præcedentiam ſucceſſionis tantum tribuit, non verò aliorum non nominatorũ excluſionẽ operatur, celebris *gloſ. in d.§.in fideicommiſſo, in verb.nominati ſunt, Molina in lib.* 1.*de primogenitura,cap.*4.*num.* 17. & 32. *& ſequent. Burgos de Paz iunior. in prima par. quæſt.ciuil.quæſt.* 2. *num.* 121.

Quæ diſpoſitio non ſolum locum habet inter deſcendentes fun-
41 datoris maioratus, ſed etiam inter tranſuerſales agnatos, & cognatos,*Molin.in d.cap.*4.*nu.* 37.*& Burgos in d.q.*2. *n.* 121.*in fin.*

VI-

Vltimò, alijs leuiori-
bus omiſſis, ad iuſtitiam
Don Ioãnis hæc ſuffra-
gatur conſideratio, vo-
catio filiorum Don Io-
annis tractum ſucceſſi-
uum in futurum habet,
nimirum ſi naſcantur,
& tempore quo filia
Principis Cęſaris fuerit
habilis ad matrimoniũ
contrahẽdum reperiã-
tur, igitur ſi in illo tem-
pore non reperiantur,
prout verè non repe-
riuntur, conditio in ip-
ſum Don Ioannem ve-
rificatur; apertè hoc ꝓ-
42 batur à ſimili, licet fi-
liorum appellatione in
diſpoſitione hominis
nepotes non veniant, *l. quod ſi nepotes, ff. de teſta. tutel.* tamen ſi teſtator
reſpexit futurum euẽ-
tum, & ignoratur, an il-
lo tempore filij, vel ne-
potes ſint extituri, ne-
43 potes continẽtur, *l. Lucius, ſecunda huius nominis, ff. de hæred. inſtit. Gabriel. in conſ. 121. nu. 36. vol. 1. Peregr. de fideic. ar.*
22. num. 50. & conſ. 32. n. 15. vol. 2. optimè *Phœbus* in materia maiora-
tus loquens, vbi *Molinam*, & alios adducit, in
deciſ. 104. num. 56. vol. 2.
ità in difficultate pro-
poſita, licet appellatio-
ne filij nõ veniat pater,
tamen dum ipſe Don
Ioannes, & non filij re-
periũtur, in ipſo prima
diſpoſitio verificatur.

Augetur conſidera-
tio, filij Don Ioãnis ꝑp-
ter Don Ioannem con-
templati fuerunt, vt ſu-
prà probauimus, igitur,
& magis perſona Don
Ioannis, vt in *auth. quas actiones, C. de Sacroſanct.*
44 *Eccleſ.* & fauorabilior
eſt cauſa proxima, quã
remota, & de prima
magis, quàm de ſecun-
da per diſponentem
cogitatum videtur, *l. qui liberos, §. hæc verba, l. ſed ſi plures, §. in arrogato, ff. de vulg. & pupill. ſubſt. l. ſociũ qui, ff. pro ſocio,* cõ-
cordantes adducit *Reg. Valẽz. cõſ. 113. n. 91. vol. 2.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Disponentis voluntas tribus modis certa redditur, nimirum per declarationem ipsius disponentis, secundo per iuris interpretationem, tertio ex vrgenti disputatio.*

2 *Disputando veritas inuenitur, & magis splendescit in lucem.*

3 *Perfecta donationi nihil addi, aut detrahi potest.*

4 *Conditio in donatione apposita, in tertij fauorem reuocari non potest.*

5 *Ius tertio ex aliquo actu acquisitum, sine facto ipsius tertij ab eo auferri nõ potest.*

6 *Variatio in preiudicium tertij non permittitur.*

7 *Quod extenditur siue agatur de iure quęsito, siue quęrendo.*

8 *Declaratio quę habet vim noua dispositionis, nõ tollit ius alteri quęsitum.*

9 *Maioratus inspecta dispositione iuris communis irreuocabilis est.*

10 *Declaratio ad ipsum spectat, qui dispositionem fecit.*

11 *Qui declarat, nouum actum non facit, sed illud quod in primo contractu continetur detegit.*

12 *Licet quis elapso termino, nouos articulos pręsentare non possit, potest tamen datos declarare.*

13 *Licet Iudex latam sententiam reuocare non possit, potest tamen ipsam declarare.*

14 *Licet testis antequam deponat iurare teneatur, tamen quando suum dictum declarat, aliud iuramentum non requiritur.*

15 *Licet quis post appellationem excommunicari non possit, tamen potest excommunicatus declarari.*

16 *Qui declarat, nouum non dicit, sed implicitum dictum explicat.*

17 *Melior declaratio est ila, qua*

quæ ex vicinis scripturis inducitur.

18 *Declaratio dicitur implicitè esse dispositioni declarata.*

19 *Declaratio retrotrahitur ad tempus declarationis factæ.*

20 *Interpretatio intellectiua dicitur inesse dispositioni, sicut species inest generi.*

21 *Declaratio retrotrahitur ad tempus celebrati contractus.*

22 *Declaratio ius tertio quæsitum medio tempore, tollit.*

23 *Licet sub nomine filiorũ, comprehendantur filij, & filiæ, tamen donans facta donationem filijs potest declarare intellexisse tantũ de masculis, & non de fœminis.*

24 *Declaratio non solum admittitur in actibus de se reuocabilibus, vt sunt vltima volũtates; sed etiam in actibus inreuocabilibus, pro ut sunt regulariter cõtractus, & exempla ponũtur num. 25. & 26.*

27 *Ostenditur, vt non solum habeat locum in declaratione expressa, verum etiã & in tacita.*

28 *Licet prima inuestitura mutari non possit, potest tamen declarari.*

29 *Declaratio fieri potest, etiam post longum tempus à die celebrati contractus.*

30 *Extenditur vt non solum declaratio possit fieri per alium contractum, verum etiam et in testamento.*

31 *Extenditur etiam, etsi testamentum in quo declaratio fuit facta declaretur nullum.*

32 *Ex actu inualido, declaratur etiam voluntas.*

33 *Declaratio coram vno teste fieri potest.*

34 *Licet stipulatio stricti iuris sit, tamen per vnum testem voluntas stipulatoris declarari potest.*

35 *Verba dubia instrumenti per Notarium declarari possunt.*

36 *In declaratione facienda, citatio partis necessaria non est.*

In

37 *In cõnexis inclusio vnius, est inclusio alterius.*

38 *In contrarijs, inclusio vnius, est exclusio alterius.*

39 *Verbum dare hæreditati, vel quote ipsius apposita, fideicommissum importat, quoniam verbum obliquũ est.*

40 *Conditio, seu modus in fauorem tertij apposita reuocari potest.*

41 *Quod ampliatur, & si modus in fauorem Ecclesiæ sit appositus.*

42 *Constituitur differentia inter modum, & conditionem.*

43 *Si res donata adhuc reperiatur penes donantem, sine contrarietate, conditio in fauorem tertij apposita, vel modus appositus reuocari potest.*

44 Textus in l. perfecta donatio, C. de donationibus, q̃ sub modo, *non vindicat sibi locum, quando aliquid ex donatione nõ detrahitur, vel aditur, sed quando aliquid declaratur.*

45 *Actus qui corrigi non potest, valet declarari, nu. 46. & 47.*

48 Licet *maioratus sit irreuocabilis, tamen declaratio in eo admittitur.*

49 *Maioratus dicitur irreuocabilis, quo ad hoc nè possit in totum tolli, vel in aliam familiam transferri, sed benè potest transferri de vna persona ad aliã eiusdẽ familiæ, quod ampliatur etsi Regius assensus in primo peruenit.*

50 *Fideicommissum in contractibus factum, adhuc reuocabile est, num. 51.*

RESPONSVM

TERTIVM.

Vtrum per ſecundum contractum permittatur declarare illud, quod non clarè in primo continetur.

Ex traditis in præcedenti articulo. Clarè apparet Don Ioannem eſſe comprehenſum in diſpoſitione per Principem Cæſarem in anno 1630. edita, ità vt alia declaratio facta in anno 1632. neceſſaria non erat, tamen ex abundanti, & ad tollendas omnes dubitationes, voluit Princeps ipſe apertis verbis eam manifeſtare.

Sed pro dubitandi ratione, & ad tollendas oppoſitiones, quæ ex aduerſo opponuntur, aſſerendum videbatur, declarationem ipſam ipſi Domino D. Ioanni, nullo modo prodeſſe.

1 Diſputando articulum, & hoc cōſultò, quoniam tribus modis diſponentis voluntas certa redditur, vt docet

cet *Bal.in l.penul.num.5. in fine, C. de impuber. et alijs substitut. Calcaneus,* quem adducit,& sequitur *Mantic. de coniectur. vlt.volunt.lib.3.tit.2.n.9.*

Primò, per declarationem ipsius disponẽtis in *l.haredes palàm,§.1 et final.ff. de testam.*

Secundò, per iuris interpretationem, *l.prima,C.de legib.*

Tertiò, ex vrgenti disputatione, quoniam disputando, veritas in-
2 uenitur,& magis splendescit in lucẽ, *cap.graue, 31. quaest. 9.* vnde *Modestin. Iureconsult.in l.munerum,§.mixta,ff.de munerib. et honorib.* inquit, quod notando, & disputando benè optima ratione decreuit.

3 Primò, aduersus Don Joannem hæc consideratio adducitur in *l.perfecta donatio, C.de donat. qua sub modo,* inquit Imperator, perfectæ donationi nihil addi, vel detrahi potest, sed primus contractus in 1630. celebratus in fauorem illorum de Aquino iam perfectus, & inreuocabilis fuit, vt in illo legitur, ibi, *Alla quale esso èi- gnor Principe ex nunc pro vt ex tunc, vuole che stano donati, e disposti, si come da mò gli dona', et assegna à suo beneficio.* In qua dispositione ad eius validitatem, & cõfirmationẽ assensus Regius fuit impetratus. Igitur deinde in anno 1632. non potuit Princeps Cæsar, personam ipsius Don Ioãnis in fideicommisso, & in primogenitura addere.

4 Secundò, recepta est DD. sententia, cõditionem in fauorem tertij in donatione appositã, reuocari non posse, *Castrens.in l.si Insula, §.fin. ff.solut. matrim. et in l. si pecunia, ff. de conditione causa data, Ioan.Andr.* & alij, quos adducit, & sequitur

quitur *Suarez in l. quoniam in prioribus, quęſt. 8. num: 3. C. de inoff. teſtam.* *Gratian.* alios allegans *in lib. 1. diſcept. forenſ. cap. 405. num. 20. & in lib. 3. cap. 575. à n. 8. Fontanell. de pact. nuptia. par. prima, clauſ. 4. gloſ 9. à n. 4.* vbi aſſumptũ ampliat, vt non ſolum à ſolo donatore, ſed neque communi conſenſu donatis, & donatarij reuocari poſſit, *Caſtell. in lib. 4. controuerſ. cap. 5. num. 21. Mieres de maioratu par. prima, quæſt. 24. num. 24. & ſequ. Angulus, Azeued.* Mattieſ. & alij, quos nouiſſimè adducit *Armoſilla ad Greg. Lopez par. 5. tit. 4. gloſ. 4. l. 8. num. 2.* & huius receptæ ſententiæ fundamẽtum eſt in *l. quoties, C. de donationib. quæ ſub modo*, vbi ſi alicui aliqua res datur, vt poſt certum tempus ad aliũ perueniat, poſt tempus ſtatim dominiũ, & poſſeſſio ei transfertur, & ſucceſſiuè cũ ipſi tertio actio ſit ac-
5 quiſita, ei auferri non poteſt, *l. ſicut, cum cõcordantibus, C. de action. & obligat.* ſequitur ergo, quod dum in prima cõceſſione per Principem Cæſarem facta, alijs Dominis de Aquino ſit ius acquiſitum, non potuit deinde Princeps Cæſar in ſecũdo contractu in præiudicium ipſorum aliquid addere.

Tertiò, aperti iuris eſt, quod licèt in aliquibus caſib. variatio permittatur, tamen poſt ius alteri quæſitum variari non poteſt, *cap. no-*
6 *ſtri, de electione, Archid. in cap. certè, 12. quęſt. 2.* & alij plures adducti per *Tiraquell. in l. boues, §. hoc ſermone, limit. 23. de verb. ſignif. Peralta in l. 3. nu. 1. ff. de leg. 2. fol. 77. Mieres de maioratu lib. 1. quaſt. 50. à num. 101. in nouiſs. impreſſ.*

7 Aſſumptum vindicat

ſibi

sibi locum, & si non re, sed spe ius alteri sit acquisitum, & non facto suo, sed alterius, *l. final. ff. de pact.* nouissimè *Escobar. in tract. de puritate, et nobilitate probanda, par. prima, quaest. 8. de iure quaesito à num. 131.* vbi plura iura, & plures authoritates adducit, sed ex primo cõtractu illis Dominis de Aquino, & si non re, saltem spe ius fuit acquisitum, igitur

Quarto, Don Ioãnes in primo contractu, vt aduersarij presupponũt nullo modo fuit vocatus, sed tantùm in secũdo, & successiuè secundus cõtractus primi nõ est declaratiuus, sed nouae dispositionis inductiuus, vnde Princeps Caesar secundum cõtractum in beneficium D. Ioannis in detrimẽtum supradictorũ Dominorum de Aquino celebrare non poterat, ita *Paul. de Castro in d. l. heredes palàm, §. final. nu. 4.*

8 ibi, *& cum declaratio habeat vim nouae dispositionis, & ideò non tolleret ius quaesitum, Dec. in l. prima, num. 3. C. de impuber. & alijs substit. Surd. in cons. 117. nu. 6. & 22. & cons. 192. nu. 31. & cons. 196. num. 40. & cons. 288. n. 6. & in tract. de alimentis, tit. 6. quaest. 8. nu. 69. Beccius in cons. 3. num. 44.* & *cons. 129. num. 86.* & *Rolandus à Valle in cons. 46 num. 38. vol. 2.* inquiens, quod omnes *Castrẽsem* sequuntur.

Vltimò, maioratus, seu primogenitura, de qua agitur, inreuocabi-

9 lis est, nam licet inspecta dispositione legis Hispanicae maioratus sit reuocabilis, siue in vltimis voluntatibus, siue in contractibus constituatur, Tribus exceptis casibus, de quibus in *l. 17. & 43. & sequ. Tauri,* tamen de iure communi inreuocabilis est,

Mo-

Molina de primogenit.lib. 1.*cap.*12.*nu.*21. *Menoch. in conſ.*126.*nu.*10. *et ſeq. Lopez in l.Tauri.*44. *n.*3. *Bardellon. in conſ.*105.*n.* 31.*vol.*2.*Peralta in l.*3.§. *qui fideicommiſſum, à nu.* 120.*ff.de legat.* 2. *Valaſc. in deciſ.*122.*n.*17.*et ſequ.* igitur non potuit Princeps Cęſar per ſecundũ cõtractum primogenituram in primo conſtitutam reuocare.

Cõtrariam verò partem nimirum contractum inhitum in anno 1632. non eſſe nouam diſpoſitionem, ſed primi contractus celebrati in anno 1630. declaratoriã, & ſucceſſiuè prodeſſe Don Ioanni in maioratu, de quo agitur.

Et eſſe declarationẽ, & nõ nouam diſpoſitionem, indicant expreſſa verba poſita in ipſo ſecundo contractu, ibi, *Iſſo Signor Principe dichiara con giuramento, et vuole, che ſuccedẽdo il ſopradetto caſo,etc.*& in alia parte,ibi,*declarãdo quatenus opus eſſet, et in pluribus alijs partibus illius contractus.*

10 Declaratio enim ad ipſum ſpectat, qui actũ fecit,& declarando,nouum actum nõ facit,ſed illud,ꝙ in primo conti-

11 nebatur detegit,*l.adeò,* §.*cum quis, ff. de acquir. rer.domin.*ibi, *qui excuſſit ſpicas, non nouam ſpeciem facit,ſed eam,quæ eſt detegit,l.ſicut,*§.*ſed ſi quæratur, ff.ſi ſeruitus vindicetur,*ibi, *quia per ſententiam nõ debet ſeruitus cõſtitui, ſed quæ eſt declarari,l.ſi donare,* §. 1.*ff.de donat. inter vir. et vxor.* ibi, *quia tunc factam donationem confirmare videtur, non incboare nouã.*

12 Ex qua propoſitione primo deducitur, vt licet quis per lapſum termini nouos articulos dare non poſſit, poteſt tamen datos declarare,

Ioan.

Ioan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de teste, §. nūc videndum, vers. plus dico, Præs. Vrsin. de success. feud. par. 2. quæst. 9. art. 2. n. 2.

13 Secundò infertur, vt licet Iudex latam sententiam reuocare non possit, quoniam functus est officio suo, *l. prima*, *C. sententiam rescindi nō posse, l. post sententiam, C. de senten. et interloq. omn. iudic. l. Iudex postquam, ff. de re iudicata*, tamen ipsam declarare potest, *Ioan. Andr. vbi sup.* & in *cap. olim, de verb. signific.* quem adducit, & sequitur *Præs. Vrsin. vbi prox.*

14 Tertiò infertur, vt licet antequā testis deponat, iurare teneatur, tamen iuramentum nō est necessarium, quando suum dictum declarat, *Bart. in d. l. hæredes palàm, §. sed si post, in fin. idem Præs. Vrsin. vbi sup.*

15 Quartò infertur, ꝙ licèt quis post appellationem excōmunicari non possit, potest tamen excommunicatus declarari, *cap. pastoralis, §. verum, de appellat. Roman.* quem adducit, & sequitur *Præs. Vrsin.* paulò antè allegatus, in summa declarans, non dicitur nouum ius inducere, sed antiquum declarare; *cap. 2. de decimis, in 6. Cardinal. in Clemen. si Romanus, de præben. clem. 1. in fin. de reb. Eccles. non alien. Aldobrand. in cons. 16. in fin. Paulus de Castr. in d. §. si quis post num. 5. et ibi Imola etiam nu. 5.*

16 & qui declarat, nouum non dicit, sed implicitū dictum explicat, *Bellamer. in cons. 33. num. 4.* & *decis. 723. nu. 5. Modan. in decis. 7. in tit. vt lite pēdente, aliàs est decis. 264. Anchar. in cons. 65. num. 3 Dec. in cons. 423. num. 20. Mieres de maioratu par. prima, quæst. 44. num. 3. in antiqu. impress. et in noua nūm. 14. Natta in cons. 420. num. 8. Roland.*

*in consf.15.num.27.vol.3 Socin.in cons.73. nu. 10. vol.4. Barbat. inter cons. Alexandri, 52. num. 26. vol.4. Surd.in decis. 70.n. 1.Scrader.in cons.1.num. 372.vol. 1. Coler. de processib.par.prima,cap.10.à num.*104.concordabtes adducit,& sequitur *Valenzuela in d. cons. 23. à nu.*134. assignant rationẽ supradicti DD. quoniam declarans dicitur solùm detegere, quod inerat in prima dispositione *Bald. in cons. 212. num. 1. vol.5. Bellamera in d.decis. 745. Fulgos.in cons.147.propè fin. magistraliter Burgos de Paz in proem.legum Tauri,à nu. 356.Castell.in d. lib.4.q. 56.num.*

Conclusio igitur ponenda erit, licito iure Principem Cæsarẽ per secundam scripturam in fauorem Don Ioãnis per modũ declarationis potuisse primã declarare, vt inquit *Reg. Valenzuela vbi sup.nu.* 144.

17 per hæc verba, *Melior declaratio, quæ fieri potest scripturæ institutionis maioratus est illa, quæ sumitur ex alia scriptura per eundem institutorem facta, d.l.hæredes palàm §.et si notam, ff.de testam.* ibi, *vtique placeret coniũctionem fieri eius, quod reliquid, vel ex vicinis scripturis, l.qui non militabat, §.Lucio Titio, ff.de hær.instituend. l. cohæredi, §.qui discretos, ff. de vulgar. et pupill. substit. vbi Alex. vers. ex isto textu nota, l. sed Iulianus, §. sed etsi, ff. ad Macedon. Burgos de Paz cons. 2.num.* 59. Hactenus Reg. Valenz.

18 Conclusio ipsa suprà posita. Primo ampliatur, vt declaratio adeò dicatur inesse implicitè dispositioni declaratæ, vt cùm ipsa simul emanasse fingatur, *Io. Andr. Roman.*& alij, quos adducit *Pres. Vrsin.in d.ar. 2.num.*3.

Se-

19 Secundò ampliatur, vt declaratio ipsa retrotrahatur ad tempus dispositionis factæ: nam ita inerat dispositioni, vt vna cum ea videatur
20 emanasse. Interpretatio enim intellectiua,& comprehensiua dicitur dispositioni inesse, sicut species inest generi, *gl. Bart.& Angel.in l.prætor, §.1.ff.de nou.oper.nuncia. Alber.in auth. præterea,C. vnde vir,& vxor*, cum multis similibus adductis per *Parisium in cons. 16. num. 26. vol.3.Aldobrand.in d.cons.66.nu.3.* Declaratio enim, vt diximus,inesse dicitur,& confringitur emanasse, & ad tempus dicti actus
21 retrotrahitur, *§. tertiò verò Constitutio, authen. de filijs natis ante dotalia instrumenta*, latissimè *Francis. Niger in lib. 2. controuers.cap.210.n.14. Valenz. in d.cons.23.nu. 138.Addentes ad Molinã de primogen.lib. 1. cap.9. num.38.* ibi, *quæ declaratio trahitur retro ad tempus donationis.*
22 Tertiò ampliatur,vt talis declaratio ius tertio medio tẽpore quæsitum tollat, *Paulus de Castr. in d. §. si quis post, sub num.4.vers.multoties enim Papa facit, Dec.in l. adita,num.4.vers. ex his infert,C.de edendo in cap. final.sub num.47.de Constitutionib. Riminal. iun. in cons.131.sub num.9.in cons.200.nu. 13.& cons. 203.nu.69. & cons. 249. num.52.Surd.in dec. 29. num.7. Niger vbi suprà nu.15.Fontanell. de pact. nuptia.tom.1. claus.4.glo. 5.num. 15. Addentes ad Molinam num.* 38. concludunt enim *Fontanella, & Addentes* proximè allegati licere coniugi-
23 bus post perfectam donationem per eos filijs factam alio instrumento declarare, verbum *filijs*, intelligendum esse de masculis tantùm,

ùm aliàs hoc verbum *masculos*, & fœminas comprehendat, idem affirmat *Fontanell. in decis.* 172. *nu.* 9. *vbi Decianum*,& *Mieres*, recenset hoc idem affirmantes.

24 Quartò ampliatur, vt declaratio ipsa nondum in actibus,& factis ex se reuocabilibus, prout sunt testamenta, & aliæ vltimæ voluntates admittatur, sed etiã in actibus semel perfectis, & ex se inreuocabilibus, vt sunt contractus, & donationes, vt singulariter pbat *Boer. in decis.* 172. inquiens in suo Senatu fuisse deci-
25 sum, valuisse declarationem factam per donantem in testamento, pœnes quem deberet esse vsusfructus rerum donatarum filijs nõ natis, interim dum nõ nascantur: quod in donatione omissum fuerat, cum sequitur idẽ *Fontanella in decis.* 172. *n.* 8.

26 Idem affirmat *Crauett. in cons.* 234. *nu.* 4. in quo consuluit in donatione facta per donantem de domo, hipotecã nõ venire, dum ità donãs declarauerit, immo in casu suo non expressa declaratio concurrebat, sed tacita, & declaratio valuit, *Crauettã* sequuntur *Mieres in d. quæst.* 44 *num.* 5. & *Valenzuela in d. cons.* 23. *num.* 136. quo in loco consuluit *Valenzuola* ipse, declarationẽ primę institutionis maioratus validam esse,
28 quoniam etsi prima inuestitura mutari non possit, potest tamen declarari, sequitur *Fontanella* paulò antè allegatus à *num.* 10. In summa in omnibus actibus, in quibus aliquid per viã dispositionis non permittitur, permissum tamen per viam declarationis intelligitur, vt benè probant *Mieres in*

dicta

dicta quaest.44.per totam, & *Fontanella vbi proximè num.12.*

Quintò ampliatur, vt
29 ex interuallo, & post longum tempus declaratio ipsa fieri valeat, *Bellonius in tract. de his, quæ incontinenti fiũt par. prima, cap. 16. in princip.* optimè confert præallegatum *consil.23. Valenzuelæ.* Præsupponitur in eo, quod in anno 1568. quidam titulo donationis in fauorem nonnullorum consanguineorũ maioratum constituit, & ab illis donatio illa fuit acceptata: deinde in anno 1569. aliam donationem fecit, & etiã acceptata, & nouissimè in anno 1578. sicq; post annum nonũ à die constituti maioratus, in suo testamento declarauit, quinam per ipsum in maioratu vocati fuerunt, & declaratio illa valida fuit.
30 Sextò ampliatur, vt non solum declaratio per alium contractum fieri possit, verum etiã & in testamento, vt in *d. §. si quis post*, benè probat *Regens Valẽzuela in d.cons.23 à nu.136. qui à num.* 140. ampliationem ipsam extendit etsi testamentum, vbi
31 declaratio ipsa continetur, inualidum sit, quoniam & in voluntate inualida declaratio voluntatis valet, *l. final. ff. de reb. eorum, Bart. in l. 2 §. testamentum, num. 2*
32 *ff. quemadmodum testamenta aperiantur, Bald. Alex. Boer. Mãtica, Mattiens. Menochius, Morotius, & Grammaticus,* quos idem in eodem loco allegat.
33 Septimò ampliatur, vt per vnum testẽ hæc declaratio fieri possit, *Castrens. vbi sup.* quem adducit, & sequitur *Crauett. in cons.73. n.33.* quibus additur *Corn. Alex. Parisius, Socinus iunior,*

iunior, Gozadinus, Mantica, Bursatus, Mascard. Simon de Petris, Castrēs. & infiniti alij, quos adducit, & sequitur *Castil. in d.lib.4.cap.19. à num. 45.*

34 Octauo ampliatur, vt stipulatio, quæ stricti iuris est, vt in *l. quidquid adstringenda, ff. de verb. oblig.* vnius testis dicto declarari possit, *l. prima, §. final.* vbi *DD.* communiter, *ff. de verb. oblig. Pedroca*, & alij adducti per *Castill. vbi sup. num. 50.*

35 Nono ampliatur, vt si instrumētorum verba incertè dubia sint, vt Notarij declarationi stetur, *l. si quis decurio, in fine, C. ad l. Cornel. de Sycar. §. si verò, auth. de instrumentorum cautela, & fide, glos. in l. à me exequutore, in princ. ff. de appellat.* extollit *Baldus in singularibus, in verb. not.* & plures alij hanc doctrinam confirmant, quos adducit *Burgos in proem. legum Tauri, num. 309.*

36 Decimò ampliatur, vt nulla in hoc alicuius citatio requiratur, vt benè p plura hoc probat *Scraderius in cons. 1. num. 374.* vbi *Calcaneū, Abb.* & alios allegat, & *Franciscus Niger in dicta controuers. 295. num. 32. lib. 2.*

His positis ex ampliationibus, & illationibus suprà adductis, apertè desumitur potuisse Principem Cæsarem in secundo contractu volūtatem suam in beneficium Don Ioannis declarare: eò fortius, q in ipso primo cōtractu hanc facultatem declarandi sibi reseruauerit, vt ibi legitur: *E debbia maritarsi con vno delli figli delli detti Signor Don Iacouo: Secondo del detto Signor Don Francesco: Terzo del detto Sig. Don Giouanni similmente loro fratello: Quarto, del Sig. Don*

Don Giouanni d'Aquino Principe de Pietra Polcina. Quinto, del Sig Don Tomaso d'Aquino Principe di Santo Mango. Sesto, del Signor Tomaso d'Aquino. Et settimo, del Sig. Lãdulfo d'Aquino, di modo che non hauendo figli l'vno passi all'altro successiuamente, & ordinatamente con la detta prerogatiua ad elettione però di detto Sig Principe, con quale delli figli di dette case, hauendone più d'vno debbia, e voglia accasarla.

37 Et licet electio sit reseruata respectu filiorũ ipsius Don Ioannis, & aliorum suprà vocatorum, intelligitur etiam respectu ipsius D. Ioãnis, & reliquorum, quoniam sumus in connexis, & non in contrarijs. In cõnexis enim inclusio vnius, est inclusio al-
38 terius, & non exclusio, vt in *l. prima, C. de diuers. rescript. vbi Bal.* ex illo textu, hoc assumptum desumit, & regula inclusio vnius esse exclusio alterius, in cõtrarijs procedit, vt in *cap. nonnè de præsumptionib.* docet *Bald. in præallegata l. prima*.

Secundò, intẽtio D. Ioannis ex alio firmatur. Dispositio Principis Cæsaris in primo cõtracto facta, fuit fideicommissum, & successiuè reuocabile, vt indicant verba etiam illa in contractu apposita, *Che non volendo così farlo, la sua heredità sia aggrauata, si come da mò per all'hora, & è contra detto Signor Principe l'aggraua à duc. 300. m. li quali habbiano à donarsi, e vadano in beneficio della persona à chi spettaua di casarsi cõ detta Signora, secondo la presente dispositione, alla quale esso Sig. Principe ex nunc pro ex tunc, vuole, che siano donati, e disposti, si come da mò li dona, & assegna in suo beneficio.*

Ver-

Verbum enim *detur*,
39 ſeu *dare*, eſt verbum obliquum, quando hæreditati, vel parti ipſius adicitur, & fideicommiſſum importat, *l. fundi Trebelliani, vbi gloſ. ff. de vſufruct. legat. l. eo modo, ff. de legat. 1. Bart. in l. Centurio, num. 45. & ibi Ripa num. 185. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit. Bald. in l. final. ſub num. 24.* C. *de Sacroſ. Eccleſ. & in tract. de ſubſtit. in materia compendioſa ſubſtitutionis, n. 36. Caccialupus, Odus, Aretin. Guilielm. de Benedictis, Molina, Petrus de Gregor.* Capell. *Tholoſ. Bolognet.* & *Alex. Trentacinq.* quos adducit, & ſequitur *Intrigliol.* de communi teſtimonium faciens de ſubſtitutionibus *centur. 3. quæſt. 33. num. 2. Fuſarius in eod. tract. de ſubſt. quæſt. 244. num. 7.*

Tertiò, ſuffragatur *Bartoli* doctrina communiter recepta in *l.*
40 *qui Romæ, §. Flauius, ff. de verb. oblig.* vbi concludit, vt ſi donatio ſit facta Titio, vt poſt eius mortem alteri rem donatam reſtituat, vt donãs ipſe ante adimplementũ modi poſſit modum ipſum reuocare, idem affirmat *Bart. in l. ſi ſeruus, ff. de ſeru. aſportand. Imola in cap. potuit, n. 68. de locat. & conduct. Alexand. in d. §. Flauius, num. 8. Roman. in l. ſed ſi hac, §. proſtituta, à num. 3. ff. de in ius vocando, Bald. in l. cum à ſocero, num. 5.* C. *de iur. dot. & in conſ. 337. num. 2. lib. 1. Socin. in conſ. 115. num. 12. lib. 4.* vbi de communi teſtatur *Iaſ. in l. final. n. 5. C. de pactis,* idem in *dict. §. Flauius, num. 14. & ibi Socin. num. 16. Gabriel. in lib. 3. commun. concluſ. tit. de donat. concluſ. 5. nu. 1. Molina,* qui alios adducit *lib. 4. de primogenitura, cap. 2. num. 74. Pater Molina in diſp. 265. verſ.*

ex

exceptis, Iulius Clar. in §. donatio, num. 13. *in fine, Diez in regul.* 211. Duenna *in regul.* 216. *Andreas Abbesea in rubr. de pact. num.* 143. *Couarr. in lib.* 1. *variar. resolut. cap.* 14. *num.* 7. *Vasqu. controuers. vsufrequentium, lib.* 3. Mieres *de maioratu lib.* 1. *quaest.* 4. *num.* 28. *Boer. in decis.* 312. *Trentacinq. in lib.* 3. *variar. resol. in tit. de donat. resolut. prima, n.* 13 *Surd. in decis.* 209. *à n.* 13 vbi inquit non esse curandum de contrarium tenentibus, & *cons.* 150. *num.* 102. vbi hanc esse magis communem opinionem testatur, & in *cons.* 305. *nu.* 40. & 351. *num.* 35. & *cons.* 409. *nu. num.* 13. *Mantic. de tacit. conuent. lib.* 13. *tit.* 48. *à num.* 8. *Gratian. in lib.* 1. *discept. cap.* 49. *num.* 4. & *c.* 575. vbi plures alios adducit, *Cancer. variar. resolut. par.* 3. *cap.* 8. *de donat. num.* 31, vbi de magis communi testatur, *Armosilla ad Greg. Lopez par.* 5. *glos.* 4. *l.* 8. *n.* 1. *fol.* 261. sic fuisse decisum, testatur *Faber in suo Cod. tit. de donat. quae sub modo, diffinit.* 2. qui omnes suprà allegati
41 *DD. Bartoli* doctrinam extēdunt, etsi modus in fauorē Ecclesiae sit appositū, nam adhuc per donātem reuocari potest.

Et licèt multi sint cōtrà *Bartolum*, quos sup. in secunda ratione in contrarium adducta recensuimus, tamen *DD.* ipsi in casu *Bartoli* loquuntur, nimirum in puncto *l. quoties, C. de donat. quae sub modo*, sitquè in donatione non conditionali, sed modali; modus enim nō impedit emolumenti acquisitionē, vnde prius debet adimpleri dispositio, & deinde modus, *l. ab eo, ff. de contrah. empt.*
42 *l. prima cum seq. C. de his, quae sub modo relinquuntur,*

tur, *Bar. in l. quibus diebus*, §. *Termilius*, *ff. de condit. & demonstr.* alios adducit *Parlador. in ses qui centur. rer. quotidian. differ.* 147. *nu.* 7. sed dispositio Principis Cæsaris conditionalis est, nimirum, si filia cũ erit nubilis ætatis cum illis in fideicommisso vocatis, matrimonium contrahere noluerit, conditio enim dispositionẽ suspendit, ita vt actio, & obligatio sit in pendẽti, donec conditio adimpleatur, *l. cedere diem*, *ff. de verb. signif. l. cum in secundo ff. de iniust. rupt. & irrit. fact. testam. glos. in l. prima*, *C. de his quæ sub modo relinquuntur*, *Bart. in l. prima*, *ff. de cond. & demonstr.*

43 Augetur cõsideratio, ideò in casu proposito per *Bartol.* nõnulli sunt contra eum, quoniam iam res donata nõ erat amplius in posse donãtis, sed donatarij, vt apertè legitur in *dicta l quoties*, vnde ex eo desumunt Scribentes, non valere donantem modum appositũ in fauorẽ tertij reuocare, sed in quæstione nostra iam res fideicommisso subiectæ reperiebãtur in posse Principis Cesaris, & successiuè extra difficultatem fuit permissum fideicommissum declarare, immo & poterat in totum reuocare, vt per plura iura, & doctrinas, concludit *Iason in d. §. Flauius*, *n.* 18.

Et licet diligẽter perpensis rationibus, vt suprà adductis ad oppositiones suprà adductas responsio desumatur, tamen vt clarior cõclusio, suprà firmata reddãtur, ad singulas particulariter respondebimus.

44 Ad primum nimirum ad *tex. in d. l. perfecta donatio.* donationi perfectæ nihil addi, aut detra-

trahi poſſe, verum eſſe aſſumptum, ſed hic, vt abundè in ſuperioribus probauimus, nihil additur, aut detrahitur, ſed tantùm declaratur; generale enim eſt, vt actus, qui corrigi non poteſt, declarari valeat,
45 *Curt.iun.in conſ.55 aliàs 56.à num. 9. Socin. in conſ.126.num.4.vol.3 Burgos de Paz in proęm. legum Tauri,num.309.et conſ.2.num.61. Addentes ad* Molinam *in d. lib. 1. cap. 9. num. 36. Anton. Gabriel. Bald.Det.*& alij, quos *ſupradicti Addentes* adducũt, qui omnes limitant *tex. in d.l.perfecta donatio.*

Ad ſecundum, patet reſpõſio ex his, quæ diximus in tertia ratione adducta in fauorem D. Ioannis, ſitquè ſententiam *Bartoli*, eſſe communiter receptam, & ſecundum eam fuiſſe deciſum.

Secundo reſpondemus, dato opinionem aliorum veram eſſe cõtrà *Bartolum*; tamen in facto noſtro conditio appoſita in fauorem illorum Dominorum de Aquino nõ tollitur, ſed in ſuo robore remanet, & perſona tantum declaratur, quam magis Princeps Cæſar dilexit, quæ declaratio ab ipſo fieri poterat, dato, q ius in primo contractu eſſet alteri queſitum, vt plenè ſuprà probauimus.

Ad tertium reſpondemus, in diſpoſitione Cęſaris Principis variationem nõ eſſe, ſed declarationẽ; declaratur enim illud, quod iam tacitè in prima diſpoſitione continebatur.

Ad quartum, negando in prima tranſactione, Don Ioãnem ipſum non eſſe vocatum, nam dũ filij naſcituri ex eo contemplatione ipſius fuerunt vocati, & ipſe

quoq; vocatus cēſetur, vt ſup. probauimus.

48 Ad vltimum reſpondemus, primo. Dato diſpoſitionem Principis Cæſaris eſſe primogenituram & inreuocabilem, tamen hic nō agitur de reuocatione, ſed declaratione, quæ fieri poteſt, dato actum eſſe inreuocabilem, vt videmus in caſu *d. l. perfecta donatio*, vt apertè ſuprà demonſtrauimus.

Secundo reſpondemus, maioratū eſſe inreuocabilem, ad hoc, vt in totum tolli non poſſit, vel quando agitur, vt tollatur ab illis, qui primo loco fuerūt vocati, & omnino in alias perſonas penitus diuerſas, & diuerſæ familiæ transferatur, ſed non quando agitur, vt de vna perſona ad aliā eiuſdem familiæ transferatur, prout eſt in diſpoſitione Principis Cęſaris, ità *Peralta in l. 3. §. qui fideicommiſſum; num. 120. ff. de hæred. inſtit.*

Tertiò reſpōdemus, quod hic nō adeſt propriè maioratus, ſed fideicommiſſum, vt in pluribus partibus tranſactionis inhitę, tàm in anno 1630. quàm in anno 1632. vnde ſequitur fideicommiſſum in cōtractibus factum, ſuam naturam retinere, vt reuocari poſſit, vt per plures authoritates ꝓbat *Fuſar. de ſubſt. quæſt. 14. num. 7.*

Neque obſtat, quod in hoc interuenit Reg. aſſenſus, quoniam non per hoc ſequitur eſſe inreuocabile fideicommiſſum; aſſenſus enim regulatur ſecundū naturam fideicommiſſi, vt in proprijs terminis docet *Ceruantes in ll. Tauri l. 4. num. 83.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Adulta sine curatoris authoritate, matrimonium contrahere potest.*

2 *Sed non pupilla sine tutoris authoritate.*

3 *Discriminis ratio assignatur.*

4 *Pupilla sine matris arbitrio, nuptias contrahere non potest.*

5 *Duo vincula fortius strin gunt.*

6 *Pupilla non solum de iure ciuili non potest contrahere matrimonium sine tutoris authoritate, sed neque de iure canonico.*

7 *Matrimonia & de iure ciuili, & de iure canonico debent esse libera.*

8 *Vt consensus parentum interueniat in matrimonio contrahendo per puellam, libertas matrimonij non impeditur.*

9 *Vt consensus parentum interueniat in tali matrimonio, non solum requiritur de iure ciuili, verum etiam, & de iure naturali.*

10 *Contra ius naturale aliquod introduci non potest.*

11 *Multa adducuntur loca iuris canonici, quae probant, in matrimonio contrahendo per puellam, cõsensum parentum requiri.*

12 *Et respondetur ad iura, quae probare videntur, cõtrahentium tantum consensum sufficere.*

13 *In administratione rerũ Ecclesiasticarũ solus Episcopus admittitur, & tamen consensus Capituli interuenire debet.*

14 *Datur intellectus ad* tex. in cap. sufficit, 27. q. 2.

15 *Iusta existente causa, parentes possunt impedire matrimonium contrahendum per filias.*

16 *Absurdum videtur, vt contra nostram voluntatẽ aliquem successorem habeamus.*

17 *Multa sunt leges municipales,*

pales, quę disponunt, non licere liberis contra parētum voluntatem matrimonia contrahere.

18 *In dubio præsumitur, parentes iustam habere causam contradicendi in matrimonio contrahendo per filiam.*

19 *Non præsumitur parentes malum consilium capere pro liberis.*

20 Si *parentes non iustè contradicant in matrimonio contrahendo per liberos, Iudex suas interponit partes.*

21 *Optima traditur distinctio, an matrimoniū valeat, vel non valeat contractum contra voluntatem parentum?*

22 Multa *facta tenent, quæ tamen fieri probibentur.*

23 P*ublicæ honestatis ratio magis læditur, vt coniugium consumatum dissoluatur, quàm vt consensus parentum nō interueniat.*

24 *Parentes possunt impedire matrimonia contrahēda per liberos.*

25 *Imò & sponsalia contracta cum iuramento, dissoluere possunt.*

26 *Potest Episcopus mandare Curatis, vt in suis Ecclesijs moneant Parochianos, nè liberi sine consensu parentum matrimonium contrahant.*

27 *In Parisiensi Prouinciali Concilio, fuit decretum, vt sub pęna excommunicationis nemo sine licentia parentum aliquā in vxorem ducat, quod Conciliū est registratum inter concilia generalia.*

28 Concilium Tridentinū sess. 24. de reform. matrimonij cap. 1. *loquitur in matrimonia cōtractos, & non contrahendo.*

29 *Explicantur verba* d.c. 1 Conc. Trid.

30 *Argumentum à contrario sensu, validum est in iure.*

31 *Quod in dispositione* Sac. Conc. *Trid. locum babet.*

32 *Principes, & alij* Magi*stratus, non possunt compellere subditos ad matrimonium contrahendum, sed*

sed benè possunt iustè impedire, & explicatur decisio Sac. Conc. Trid. in sess. sup. alleg. cap. 9.

33 *In matrimonio contrahendo per pupillam, non datur exploratio voluntatis; sed erit expectandum cum erit nubilis ætatis.*

34 *Puella sequestrata ad instantiam consanguineorū, si deinde ipsi sint concordes, puella matri debet restitui, & Iudex non potest suas interponere partes, & decisio Sac. Conc. Neapol. adducitur.*

35 *Pupilla non potest instare, vt eius voluntas exploretur, circa matrimonium contrahendum.*

36 *Pupilla non habet animi indicium, sed quicquid videt ignorat.*

37 *Qui nullum habet interesse, non potest instare, vt volūtas puellæ exploretur.*

38 *Pupilla etsi in posse sponsi reperiatur, in loco tuto debet poni, vt effecta maior, eius voluntas explorari possit.*

39 *Consensus puellæ nō sufficit ad sponsalia contrahēda, quando duo in matrimonio cum ea contrahēdo contendunt, sed poni debet in loco tuto, vt effecta maior, eius voluntas explorari possit.*

40 *Puella effecta maior, et in libertate constituta, si elegerit vnum ex concurrentibus, qui deterius habet ius, dimisso eo, quod melius ius habet, nō auditur, sed Iudex suas interponit partes, & iustitiam administrabit.*

41 *Si sequestratio puellæ agatur inter magnas personas non præcipiter Iudex debet procedere, sed cum maxima maturitate, & ratio assignatur.*

42 *Si mater legitima tutrix puellæ ipsam filiā promisit in sponsam alicui tradere, debet Iudex eam in loco honesto ponere ad effectū, vt in ætate perfecta, eius voluntas exploretur.*

43 *Et interim mater remanet tutrix.*

An

RESPONSVM

QVARTVM.

An pupilla abſq; tutoris, vel tutricis authoritate matrimoniũ contrahere valeat, et vtrum durante pupillari ætate, voluntas ipſius circa matrimonium in futurum contrahẽdum explorari poſſit?

1 ETſi adulta ſine curatoris authoritate ſpõſalia contrahere valeat, pupilla verò ſine tutoris authoritate non poteſt, *l. 1. & 8. C. de nup. l. ſciendum, ff. de ritu nup.* diſcriminis ratio ex his iuribus apertè deſumitur, præſertim ex *d. l. 8.* vt obſeruarũt ibi
2 *Bart. Bald. Sicar.* & alij communiter, nouiſſimè *Abbauſ. de matr. par. 2. q. 49.* quoniam rei fami-
3 liaris ſolum curator adminiſtrationem ſubſtinet, nimirum tutor datur perſonæ, curator verò rebus tantum; igitur quia tutor loco patris eſt, pupilla abſque eius conſenſu nubere non debet.

Inò, & quod magis eſt,

4 est, pupilla sine matris arbitrio nuptias, seù sponsalia contrahere non potest, *d.l.* 1. vbi *Dionys.Godofred.* per hęc verba loquitur, *Tutoris arbitrium quaritur in nuptijs puellæ, & matris arbitrium in eligēdo filia marito, l.* 20. *infra eod.* confirmat hoc authoritate *D. August. in epist.* 133. *seu* 233. *& seq.* ità loquentis, *Rogatus sum, vt confirmarem nuptias puellæ, facerem inquam, sed mater puellæ nō adest, & vt scis, ad nuptias contrahendas volūtatem matris necessariam.*

Idem affirmat *Cuiac. in d.l.* 1. ità loquens, ergo si morte patris filia minor 25. annis sui iuris effecta sit, matris cōsensum, & propinquorum exigimus propter sexus imbecillitatem.

5 Igitur si in his iuribus arbitriū matris in nuptijs contrahendis per puellam requiritur, à fortiori in casu nostro, in quo mater tutrix testamentaria est, & in ea duo vincula concurrunt, & successiuè fortius stringunt, *cap.* 1. *de tregu. & pac. l. reconiunctti, ff. de legat.* 3. hoc in proprijs terminis obseruauit *Paul. de Castr. in cons.* 127. *vol.* 1.

Dispositio hęc, nimirum vt puella sine tutoris authoritate spon-
6 salia contrahere non valeat, extēditur vt nō solum habeat locum de iure ciuili, verum etiā & de iure canonico, sicquè illamet necessitas, quę imponitur liberis de iure ciuili circa parentum consensum in nuptijs contrahēdis, imponitur etiam & de iure canonico, vt benè probat *Card. Paleot. de not. & spur. cap.* 8. *num.* 5. post ipsum *Consliar. Paschal. de virib. patr. potest. lib.* 2. *cap.* 5. *nu.* 19. & eruditè *Ferd. Robell. de oblig.*

iust.lib.2.de matr.q.14.n.9.vers.vnde cautè.

Ex pluribus *Cardin.*
7 *Paleot.* hoc confirmat, præsertim, licet de iure canonico matrimonia libera esse debeāt, *cap. cum locum, de sponsal.* eadem enim libertas de iure ciuili requiritur, *l.*
8 *fin. in fin. C. de sponsal.* & tamen eo iure parentū consensus est necessarius, *§.1. inst. de nupt.*

9 Secundò, vt consensus parentum in matrimonio contrahēdo per filias interueniat, hoc non solum requiritur de iure ciuili, verumetiam & naturali, *d.§.1.*
10 igitur aliquid in contrarium decerni nō potest, *§. sed naturalia, inst. de iur. nat. gen. & ciu.*

11 Hinc in pluribus partibus iuris canonici statutum est, non posse legitimum matrimoniū contrahi, nisi parētum consensus interueniat, *cap. aliter, 30.q.5. cap. hoc tantum est, cap. honorantur, 32.q.2.*

12 Neque obstat, inquit *Card. Paleot.* vbi sup. sub *num.10.* solum consensum contrahentium in matrimonio contrahēdo requiri, *cap. cū apud, de sponsal. cap. sufficit, 27.q.2.* non per hoc cōsensus parentum excluditur, vt aduertit *glos. in d. cap. sufficit*, cùm enim de vno loquimur, cętera præsupponuntur habilia, *l. in testamento, ff. de testam.*

Cōfirmat etiam hoc ex pluribus similibus, præsertim administra-
13 tio rerum Ecclesiasticarū, soli Episcopo conceditur, & tamen consensus Capituli saltem tacitè reqritur, *Archid. in cap.2. de accus. in 6.*

Et erit obseruandū, inquit *Card. Paleot.* ꝙ in
14 *d. cap. sufficit*, non simpliciter asseritur, sufficit solus consensus eorum, sed additur secū-

dum

dum leges, sicquè consensus contrahentium debet interuenire eo modo, quo leges iubēt, pro vt est parentū consensus, vt per alia capitula hoc apertè declaratur, præsertim ex *cap. vlt. & fin.* 32. *q.* 2.

Tertiò, vt consensus parentum interueniat
15 in nuptijs contrahēdis per filias, matrimonij libertas nō tollitur; nam aut parentes habēt iustam causam contradicendi, & audiuntur, & nuptias impedire pos-
16 sunt, & inspecta dispositione *Sac. Conc. Trid.* vt inferius dicemus. Absurdum est, nobis inuitis, vel ignorātibus bonorum nostrorum successores nobis aliquos oriri, *l. in bello, §. medio, ff. de capt. & postlim. reuers.* vnde contra filios nubētes sine parētum cō-
17 sensu, multas leges, & particulares cōstitutiones, tàm in Gallia, quā in Hispania, & alijs locis pditas fuisse, refert *Gasp. Thesaur. in lib.* 1. *qq. forens. q.* 70. *n.* 4.

18 In dubio enim præsumitur, iustam parētes habere causam contradicendi, quoniam non præsumitur malum cōsilium capere pro liberis, *l. fin. C. de curat. furios.*
19 *l. si pater, C. de spons.* diligunt enim ipsos plusquam propriam personam, *l. isti quidem, ff. de eo quod met. caus.*

Si verò parentes iu-
20 stam causam contradicendi non habent, iudex suas interponat partes, & mandabit parentibus, vt congruè filias dotent, & liberè sponsalia contrahantur, iuxta *tex. in l. qui liberos, ff. de rit. nup.*

Obseruandum erit etiam, quod licet in aliquibus partibus iuris
21 canonici legatur, matrimonium valere absque consensu parētum

tur, *Bar. in l. quibus diebus, §. Termilius, ff. de condit. & demonstr.* alios adducit *Parlador. in ses qui centur. rer. quotidian. differ. 147. nu. 7.* sed dispositio Principis Cæsaris conditionalis est; nimirum, si filia cũ erit nubilis ætatis cum illis in fideicommisso vocatis, matrimonium contrahere noluerit, conditio enim dispositionẽ suspendit, ita vt actio, & obligatio sit in pendẽti, donec conditio adimpleatur, *l. cedere diem, ff. de verb. signif. l. cum in secundo ff. de iniust. rupt. & irrit. fact. testam. glos. in l. prima, C. de his quæ sub modo relinquuntur, Bart. in l. prima, ff. de cond. & demonstr.*

43 Augetur cõsideratio, ideò in casu proposito per *Bartol.* nõnulli sunt contra eum, quoniam iam res donata nõ erat amplius in posse donãtis, sed donatarij, vt apertè legitur in *dicta l quoties*, vnde ex eo desumunt Scribentes, non valere donantem modum appositũ in fauorẽ tertij reuocare, sed in quæstione nostra iam res fideicommisso subiectæ reperiebãtur in posse Principis Cęsaris, & successiuè extra difficultatem fuit permissum fideicommissum declarare, immo & poterat in totum reuocare, vt per plura iura, & doctrinas, concludit *Iason in d. §. Flauius, n. 18.* Et licet diligẽter perpensis rationibus, vt suprà adductis ad oppositiones suprà adductas responsio desumatur, tamen vt clarior cõclusio, suprà firmata reddãtur, ad singulas particulariter respondebimus.

44 Ad primum nimirum ad *tex. in d. l. perfecta donatio.* donationi perfectæ nihil addi, aut detra-

trahi poſſe, verum eſſe aſſumptum, ſed hic, vt abundè in ſuperioribus probauimus, nihil additur, aut detrahitur, ſed tantùm declaratur; generale enim eſt, vt actus, qui corrigi non poteſt, declarari va-
45 leat, *Cart.iun.in conſ.* 55 *aliàs* 56. *à num.* 9. *Socin. in conſ.* 126. *num.* 4. *vol.* 3 *Burgos de Paz in proęm. legum Tauri, num.* 309. *et conſ.* 2. *num.* 61. *Addentes ad* Molinam *in d. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 36. *Anton. Gabriel. Bald. Det.* & alij, quos *ſupradicti Addentes* adducũt, qui omnes limitant *tex. in d.l. perfecta donatio.*

Ad ſecundum, patet reſpõſio ex his, quæ diximus in tertia ratione adducta in fauorem D. Ioannis, ſitquè ſententiam *Bartoli*, eſſe communiter receptam, & ſecundum eam fuiſſe deciſum.

Secundo reſpondemus, dato opinionem aliorum veram eſſe cõtrà *Bartolum*, tamen in facto noſtro conditio appoſita in fauorem illorum Dominorum de Aquino nõ tollitur, ſed in ſuo robore remanet, & perſona tantum declaratur, quam magis Princeps Cæſar dilexit, quæ declaratio ab ipſo fieri poterat, dato, q ius in primo contractu eſſet alteri quęſitum, vt plenè ſuprà probauimus.

Ad tertium reſpondemus, in diſpoſitione Cęſaris Principis variationem nõ eſſe, ſed declarationẽ; declaratur enim illud, quod iam tacitè in prima diſpoſitione continebatur.

Ad quartum, negando in prima tranſactione, Don Ioãnem ipſum non eſſe vocatum, nam dũ filij naſcituri ex eo contemplatione ipſius fuerunt vocati, & ipſe

quoq; vocatus cẽsetur, vt sup. probauimus.

48 Ad vltimum respondemus, primo. Dato dispositionem Principis Cæsaris esse primogenituram & inreuocabilem, tamen hic nõ agitur de reuocatione, sed declaratione, quæ fieri potest, dato actum esse inreuocabilem, vt videmus in casu *d. l. perfecta donatio*, vt apertè suprà demonstrauimus.

Secundo respondemus, maioratũ esse inreuocabilem, ad hoc, vt in totum tolli non possit, vel quando agitur, vt tollatur ab illis, qui primo loco fuerũt vocati, & omnino in alias personas penitus diuersas, & diuersæ familiæ transferatur, sed non quando agitur, vt de vna persona ad aliã eiusdem familiæ transferatur, prout est in dispositione Principis Cesaris, ità *Peralta in l. 3. §. qui fideicommissum; num. 120. ff. de hæred. instit.*

Tertiò respõdemus, quod hic nõ adest propriè maioratus, sed fideicommissum, vt in pluribus partibus transactionis inhite, tàm in anno 1630. quàm in anno 1632. vnde sequitur fideicommissum in cõtractibus factum, suam naturam retinere, vt reuocari possit, vt per plures authoritates pbat *Fusar. de subst. quæst. 14. num. 7.*

Neque obstat, quod in hoc interuenit Reg. assensus, quoniam non per hoc sequitur esse inreuocabile fideicommissum; assensus enim regulatur secundũ naturam fideicommissi, vt in proprijs terminis docet *Ceruantes in ll. Tauri l. 4. num. 83.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *ADulta sine curatoris authoritate, matrimonium contrahere potest.*

2 *Sed non pupilla sine tutoris authoritate.*

3 *Discriminis ratio assignatur.*

4 *Pupilla sine matris arbitrio, nuptias contrahere non potest.*

5 *Duo vincula fortius strin gunt.*

6 *Pupilla non solum de iure ciuili non potest contrahere matrimonium sine tutoris authoritate, sed neque de iure canonico.*

7 Matrimonia *& de iure ciuili, & de iure canonico debent esse libera.*

8 *Vt consensus parentum interueniat in matrimonio contrahendo per puellam, libertas matrimonij non impeditur.*

9 *Vt consensus parentum interueniat in tali matrimonio, non solum requiritur de iure ciuili, verum etiam, & de iure naturali.*

10 Contra *ius naturale aliquod introduci non potest.*

11 Multa *adducuntur loca iuris canonici, quæ probant, in matrimonio contrahendo per puellam, cõsensum parentum requiri.*

12 *Et respondetur ad iura, quæ probare videntur, cõtrahentium tantum consensum sufficere.*

13 *In administratione rerũ Ecclesiasticarũ solus Episcopus admittitur, & tamen consensus Capituli interuenire debet.*

14 *Datur intellectus ad* tex. in cap. sufficit, 27. q. 2.

15 *Iusta existente causa, parentes possunt impedire matrimonium contrahendum per filias.*

16 *Absurdum videtur, vt contra nostram voluntatẽ aliquem successorem habeamur.*

17 Multa *sunt leges municipales,*

pales, quę diſponunt, non licere liberis contra parẽtum voluntatem matrimonia contrahere.

18 *In dubio præſumitur, parentes iuſtam habere cauſam contradicendi in matrimonio contrahendo per filiam.*

19 *Non præſumitur parentes malum conſilium capere pro liberis.*

20 *Si parentes non iuſtè contradicant in matrimonio contrahendo per liberos, Iudex ſuas interponit partes.*

21 *Optima traditur diſtinctio, an matrimoniũ valeat, vel non valeat contractum contra voluntatem parentum?*

22 Multa *facta tenent, quæ tamen fieri probibentur.*

23 Publicæ *boneſtatis ratio magis læditur, vt coniugium conſumatum diſſoluatur, quàm vt conſenſus parentum nõ interueniat.*

24 *Parentes poſſunt impedire matrimonia contrahẽda per liberos.*

25 *Imò, & ſponſalia contracta cum iuramento, diſſoluere poſſunt.*

26 *Poteſt Epiſcopus mandare Curatis, vt in ſuis Eccleſijs moneant Parochianos, nè liberi ſine conſenſu parentum matrimonium contrahant.*

27 *In Pariſienſi Prouinciali Concilio, fuit decretum, vt ſub pęna excommunicationis nemo ſine licentia parentum aliquã in vxorem ducat, quod Conciliũ eſt regiſtratum inter concilia generalia.*

28 Concilium Tridentinũ ſeſſ. 24. de reform. matrimonij cap. 1. *loquitur in matrimonia cõtractos, & non contrabendo.*

29 *Explicantur verba* d.c. 1 Conc. Trid.

30 *Argumentum à contrario ſenſu, validum eſt in iure.*

31 *Quod in diſpoſitione* Sac. *Conc. Trid. locum habet.*

32 *Principes, & alij* Magi*ſtratus, non poſſunt compellere ſubditos ad matrimonium contrahendum,*

ſed

sed benè possunt iustè impedire, & explicatur decisio Sac.Conc.Trid.in sess.sup.alleg.cap.9.

33 *In matrimonio contrahendo per pupillam, non datur exploratio voluntatis; sed erit expectandum cum erit nubilis ætatis.*

34 *Puella sequestrata ad instantiam consanguineorũ, si deinde ipsi sint concordes, puella matri debet restitui, & Iudex non potest suas interponere partes, & decisio Sac.Conc. Neapol. adducitur.*

35 *Pupilla non potest instare, vt eius voluntas exploretur, circa matrimonium contrahendum.*

36 *Pupilla non habet animi indicium, sed quicquid videt ignorat.*

37 *Qui nullum habet interesse, non potest instare, vt volũtas puellæ exploretur.*

38 *Pupilla etsi in posse sponsi reperiatur, in loco tuto debet poni, vt effecta maior, eius voluntas explorari possit.*

39 *Consensus puellæ nõ sufficit ad sponsalia contrahẽda, quando duo in matrimonio cum ea contrahẽdo contendunt, sed poni debet in loco tuto, vt effecta maior, eius voluntas explorari possit.*

40 *Puella effecta maior, et in libertate constituta, si elegerit vnum ex concurrentibus, qui deterius habet ius, dimisso eo, quod melius ius habet, nõ auditur, sed Iudex suas interponit partes, & iustitiam administrabit.*

41 *Si sequestratio puellæ agatur inter magnas personas non præcipiter Iudex debet procedere, sed cum maxima maturitate, & ratio assignatur.*

42 *Si mater legitima tutrix puellæ ipsam filiã promisit in sponsam alicui tradere, debet Iudex eam in loco honesto ponere ad effectũ, vt in ætate perfecta, eius voluntas exploretur.*

43 *Et interim mater remanet tutrix.*

An

RESPONSVM

QVARTVM.

An pupilla abſq; tutoris, vel tutricis authoritate matrimoniũ contrahere valeat, et vtrum durante pupillari ætate, voluntas ipſius circa matrimonium in futurum contrahẽdum explorari poſſit?

1 ETſi adulta ſine curatoris authoritate ſpõſalia contrahere valeat, pupilla verò ſine tutoris aûthoritate non poteſt, *l.* 1. *&* 8. *C. de nup. l. ſciendum, ff. de ritu nup.* diſcriminis ratio ex his iuribus apertè deſumitur, præſertim ex *d. l.* 8. vt obſeruarũt ibi
2 *Bart. Bald. Sicar.* & alij communiter, nouiſſimè *Abbauſ. de matr. par.* 2. *q.* 49. quoniam rei fami-
3 liaris ſolum curator adminiſtrationem ſubſtinet, nimirum tutor datur perſonæ, curator verò rebus tantum; igitur quia tutor loco patris eſt, pupilla abſque eius conſenſu nubere non debet.

Imò, & quod magis eſt,

4 est, pupilla sine matris arbitrio nuptias, seù sponsalia contrahere non potest, *d.l.* 1. vbi *Dionys.Godofred.* per hęc verba loquitur, *Tutoris arbitrium quæritur in nuptijs puellæ, & matris arbitrium in eligēdo filiæ marito, l.* 20. *infra eod.* confirmat hoc authoritate *D. August. in epist.* 133. *seu* 233. *& seq.* ità loquentis, *Rogatus sum, vt confirmarem nuptias puellæ, facerem inquam, sed mater puellæ nō adest, & vt scis, ad nuptias contrahendas volūtatem matris necessariam.*

Idem affirmat Cuiac. *in d.l.* 1. ità loquens, ergo si morte patris filia minor 25. annis sui iuris effecta sit, matris cōsensum, & propinquorum exigimus propter sexus imbecillitatem.

5 Igitur si in his iuribus arbitriū matris in nuptijs contrahendis per puellam requiritur, à fortiori in casu nostro, in quo mater tutrix testamentaria est, & in ea duo vincula concurrunt, & successiuè fortius stringunt, *cap.* 1. *de tregu. & pac. l. reconiuncti, ff. de legat.* 3. hoc in proprijs terminis obseruauit *Paul. de Castr. in cons.* 127. *vol.* 1.

Dispositio hęc, nimirum vt puella sine tutoris authoritate spon-
6 salia contrahere non valeat, extēditur vt nō solum habeat locum de iure ciuili, verum etiā & de iure canonico, sicquè illamet necessitas, quę imponitur liberis de iure ciuili circa parentum consensum in nuptijs contrahēdis, imponitur etiam & de iure canonico, vt benè probat *Card. Paleot. de not. & spur. cap.* 8. *num.* 5. post ipsum *Consiliar. Paschal. de virib. patr. potest. lib.* 2. *cap.* 5. *nu.* 19. & eruditè *Ferd. Robell. de oblig.*

dum leges, sicque consensus contrahentinm debet interuenire eo modo, quo leges iubẽt, pro vt est parentũ consensus, vt per alia capitula hoc apertè declaratur, præsertim ex *cap. vlt. & fin. 32. q. 2.*

Tertiò, vt consensus parentum interueniat
15 in nuptijs contrahẽdis per filias, matrimonij libertas nõ tollitur; nam aut parentes habẽt iustam causam contradicendi, & audiuntur, & nuptias impedire pos-
16 sunt, & inspecta dispositione *Sac. Conc. Trid.* vt inferius dicemus. Absurdum est, nobis inuitis, vel ignorãtibus bonorum nostrorum successores nobis aliquos oriri, *l. in bello, §. medio, ff. de capt. & postlim. reuers.* vnde contra filios nubẽtes sine parẽtum cõ-
17 sensu, multas leges, & particulares cõstitutiones, tàm in Gallia, quã in Hispania, & alijs locis pditas fuisse, refert *Gasp. Thesaur. in lib. 1. qq. forens. q. 70. n. 4.*

18 In dubio enim præsumitur, iustam parẽtes habere causam contradicendi, quoniam non præsumitur malum cõsilium capere pro liberis, *l. fin. C. de curat. furios.*
19 *l. si pater, C. de spons.* diligunt enim ipsos plusquam propriam personam, *l. isti quidem, ff. de eo quod met. caus.*

Si verò parentes iu-
20 stam causam contradicendi non habent, iudex suas interponat partes, & mandabit parentibus, vt congruè filias dotent, & liberè sponsalia contrahantur, iuxta *tex. in l. qui liberos, ff. de rit. nup.*

Obseruandum erit etiam, quod licet in aliquibus partibus iuris
21 canonici legatur, matrimonium valere absque consensu parẽtum ce-

celebratum, intelligitur tamen si matrimonium sit contractum, nam tunc dirimi non potest, ex illa propositione, *quos Deus coniunxit, homo non separet*, & ex alia, *multa facta tenet,*
22 *quæ fieri prohibetur, l.patre furioso, ff.de his, qui*
23 *sunt sui, vel alien.iuris*, & publicæ honestatis ratio magis lædi videtur, si idem coniugium dissoluatur, quàm si paternus cōsēsus fuerit omissus, cùm amissa semel pudicitia, amplius nequeat reuocari, *cap.si Paulus, 32.q.4.*

At secus si agatur de matrimonio contrahē-
24 do, nam tunc parentes spōsalia impedire possunt, vt benè obseruarunt *Card.Paleot.in d.c.8 in fin. Bosch. in tract. de leg. nup. lib. 2. num. 17. Cons. Pasch. in d. cap. 5. post num. 35.*

Hinc dixit *Abb. in cap. requisiuit, num. 4. de*
25 *sponsf.* licere parentibus aduersus matrimonium contrahendum, & etiā sponsalia per filium, vel filiam cum iuramento contracta dissoluere, *Abb.* sequuntur *Menoch. Ferd.Robell.* & alij adducti per *Pasch.in d. cap. 5. num. 21.*

26 Dixit etiam ex hoc, & singulariter *Rebuff.* quem etiam adducit, & sequitur *Paschal.* paulò ante allegatus *num. 27.* licere Episcopo statuere, vt singuli Curati in suis Ecclesijs moneant Parochianos, nè sine consensu parētum matrimonia contrahant, vt honor, & reuerentia parētibus conseruetur, & nè odium inter genitores sponsi, & sponsæ oriatur, & nè filij & filiæ in eiusdem connubijs decipiantur.

27 Hinc tempore Pelagij Papæ in Parisiensi Prouinciali Cōcilio fuit decretum sub pęna excom-

communicationis, vt nemo ſine licentia parentum aliquam ducat, vel adducere præſumat etiã Regio brachio poſtulato, vt refert *Gaſp. Theſaur. in d. q. 7. num. 7.* quod *conſil.* dicit eſſe regiſtratum *in 2. tom. conſil. gener. fol. 649.*

Hæc diſtinctio per
28 *Card. Paleot.* & alios traditæ, confirmatur expreſsè per *Sac. Cõc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. matr. cap. 1.* vbi conſtitutum reperitur, vt in matrimonio contracto per filios, vel per filias, parẽtum poteſtas nihil operetur, cuius verba ſunt: *Et proinde iure damnandi ſunt illi, vt eos Sancta Synodus anathemate damnat, qui ea vera, ac rata eſſe negant, quique falsò affirmant, matrimonia à filijsfamil. ſine conſenſu parentum contracta, irrita eſſe, & parentes rata,*
29 *vel irrita facere poſſe,* reſtringitur ergo *Sac. Cõc. Trid.* ad matrimonia iã contracta, quoniam irritũ verificatur in actu perfecto, & notatur in *tit. ff. de iniuſto rupto, & irrito facto teſtamẽto;* ius autem ciuile, matrimonium perfectum, & cõſumatum à liberis ſine conſenſu parentum cõtractum, nullum & irritum reddebat, vt ex §. 1. *iuncto §. ſi aduerſus, inſt. de nupt.* apertè probatur.

Sed ſi agatur de matrimonio cõtrahendo, iuſtè parentes poſſunt matrimonium impedire, vt apertè deſumitur ex eodem *Conc. Triden. cap. 1.* in illis verbis, *Vt quando probabilis ſuſpitio ſubeſſet, matrimonium malitioſè impeditum iri non omnes denunciationes*
30 *adhiberentur*, igitur à contrario, quod argumentum eſt validum in iure, *l. 1. ff. de offic. eius,* &
31 etiam in diſpoſitione *Sac. Conc. Trid.* ſumitur ar-

argumentum à contrario, vt videmus in *d. sess. 24. de reform. matr. cap. 9.*
32 vbi Principes, & Magistratus cuiuscunq; dignitatis ipso iure declarantur excommunicati, si subditos compellant ad matrimonium contrahendũ, & tamen si sint priuatæ personæ, & non Magistratus, qui compellũt aliquem ad matrimonium contrahendum, in illam pœnã non incurrũt, vt sic fuisse declaratum per Sac. Conc. Cardinalium, reret ibi *Card. Bellarm. & per Greg. XIII.* testatur *ibi Farinac.* igitur si iustè, & nõ malitiosè, vel à parẽtibus, vel ab alijs impediretur, non esse tali matrimonio præstandũ fauorẽ ab Ecclesia, sed potius audiẽdos fore impedientes, hoc in specie considerauit *Ferd. Robell. in d. lib. 2. de matrim q. 14 nu. 9. vers. vnde cautè*, confirmãdo etiam hoc, *ex eod. Conc. Trid. in ead. sess. c. 9.* vbi prohibentur Principes nè cogant subditos ad matrimonia, nõ tamen nè impediant, iustis ex causis.

33 Ex suprà traditis resoluitur, & alia difficultas, vtrum pupillæ voluntas sit exploranda circa matrimonium cõtrahendum, voluntatẽ enim pupilla nõ habet, sed expectandum erit cum erit nubilis ætatis, *Bart. in q. 16. propè finem*, omninò vidẽdus, & interim Iudex nõ potest suas interponere partes, sed dum ad instantiam Dominorum de
34 Aquino fuit sequestrata, & omnes hodie sunt concordes, debet puella matri restitui, vt ex *Bar.* & alijs, sic fuisse decisum in S.C. Neap. refert *Gram. in dec. 55.* hoc idem confirmat *Gutt. de sponsal. cap. 37. n. 3. vers. & quidem.*

Ne-

35 Neq; puella potest in hoc instare, vt eius voluntas exploretur, qm̃ ignorat quid ipsi expe-
36 diat, & in tam tenera ætate, nõ intelligit quid agit, pupillus .n. quicquid videt ignorat, *l.1. C.de falsa moneta.*

37 Neq; aduersarius põt instare, vt volũtas puellę exploretur, dum ipse interesse non habet, vt desumitur *ex Bart. vbi sup.* concludendo, quod etsi in posse spõsi reperiretur puella, adhuc deberet poni in loco tuto, vt effecta maior, possit deinde explorari eius volũtas, imò addit *Crau.* omninò vidẽdus in *d.cons.* 190. vt assumptum habeat locũ, dato
38 quod spõsus sit innixus cũ ipsa impubere rem habere, nã adhuc sponsalia sunt nulla, & inualida declarari debẽt, & illud, quod asseritur, solus cõsensus puellæ sufficit ad sponsalia cõtra-
39 hẽda, intelligitur quã-do vnus est, qui eã prætendit, at secus si alius, quia tunc debet poni in loco tuto, ad hoc vt effecta maior, eius voluntas explorari possit, vt cum iudicio aduertit *Gutt.in d.cap.37.nu.3. vers.& quid est, in primo casu.*

40 Imò & quod magis est, non erit audienda puella, si effecta maior, & in libertate constituta, ex duobus eam prætendentibus, ipsa elegerit in virum eum, qui deterius ius habuerit, in præiudicium alterius melius ius habẽtis, sed partibus auditis, administrabit Iudex iustitiam causæ, *Gutt.d.c.* 36. qui per supradicta verba formalia loquitur *nu.2.in fin. vers. qua*
41 *ratione. Et in hoc aduertunt Iudices, quod etsi in sequestratione puellæ ageretur inter personas graues, non præcipiter debent in*

in ea procedere, sed cũ maxima maturitate, & deliberatione faciendum est, quã ex mille iniuria, rissaq; sequi possunt inter cõsanguineos, & amicos vtriusq; partis, sed cautè faciendũ, pensatis pensãdis, verba sunt *Gutt. d. c.37. n.2.* vbi etiã inquit hoc, depositum puellæ arbitrio Iudicis Ecclesiastici faciendum esse, vbi etiam ponit formã sequestri prædicti, & in quem locum faciendũ sit, rogo Dominos, vt ipsum omninò videãt.

42 Hinc auctoritate *Paul. de Castr. & Crau.* dixit *Couarr. de spons. p.2.c.3.§.6.nu.2.* per hęc verba: *Hinc dicebat Pau. de Cast. in cons.127. vol.1. quod si mater legitima tutrix filiæ, ipsam filiam impuberem tradere in sponsam alicui promisit, debet Iudex illam puellam in loco honesto ponere ad effectũ, vt in ætate perfecta, cui velit liberè nubat*, refert & sequitur *Aym. in cons. 190. dicens, ad hunc ma-*

43 *trem manere tutricem, et si ipsa filia deponatur, iuxta consil. Pauli*, hæc Couarr. Sequitur ex his omnibus, quod dũ pupilla, de qua agitur, careat voluntate, nulla in ea datur exploratio voluntatis, & cũ ad instantiam matris tutricis, & aliorum consanguineorum de Aquino fuit sequestrata, & hodie sunt concordes, & puella à matre nulli sit in sponsam promissa, vt matri sit restituẽda, vt pęnes eam secundum patris ordinationem alatur, & cũ perfectæ ætatis erit, cõsultò & maturè possit sponsum eligere.

LAVS DEO.

INDEX
RERVM NOTABILIVM
In his quatuor Responsis continentur.

K mo-

Feu-

INDEX.

INDEX.

Li-

L

M

Ma-

N

Qui

INDEX.

FINIS.